

UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA EKONOMICKO-SPRÁVNÍ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2009

Pavλίna Martinů

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Administrativní náklady poplatků z malých zdrojů znečištění ovzduší
Pavlína Martinů

Bakalářská práce
2009

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Ústav ekonomiky a managementu
Akademický rok: 2008/2009

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Pavína MARTINŮ**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Management podniku - Management malých a středních podniků**
Název tématu: **Administrativní poplatky nákladů z malých zdrojů znečišťování ovzduší**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Osnova:

1. Úvod
2. Vymezení pozice poplatků k ochraně životního prostředí ve fiskálním systému ČR
3. Poplatky k ochraně ovzduší
4. Administrativní náklady poplatků z malých zdrojů
5. Závěry
6. Doporučení

Rozsah grafických prací: -
Rozsah pracovní zprávy: cca 30 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

ŠAUER: Úvod do ekonomiky životního prostředí. PRAHA VYSOKÁ
ŠKOLA EKONOMICKÁ, 1997
JÍLKOVÁ J.: Daně, dotace a obchodovatelná povolení - nástroje ochrany
životního prostředí a klimatu. IREAS, Praha 2003
JÍLKOVÁ J. A KOL.: Poplatky k ochraně životního prostředí a jejich
efektivnost. PRAHA EUROLEX BOHEMIA, 2006

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Jan Pavel, Ph.D.**
Ústav ekonomiky a managementu

Datum zadání bakalářské práce: **27. června 2008**
Termín odevzdání bakalářské práce: **1. května 2009**

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

Ing. Marcela Kožená, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 3. července 2008

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 12. 4. 2009

Pavλίna Martinů

Dovoluji si tímto poděkovat panu doc. Ing. Janu Pavlovi Ph.D., pod jehož vedením jsem zpracovala tuto bakalářskou práci, za odborné vedení, cenné rady a studijní materiály poskytované během přípravy bakalářské práce. Dále bych chtěla poděkovat všem svým blízkým a přátelům, kteří mi byli oporou v průběhu studia.

ANOTACE

Práce se zabývá popisem poplatků k ochraně ovzduší. Je především zaměřena na poplatky z malých zdrojů znečišťování ovzduší a jejich efektivnost. Práce posuzuje, jaké administrativní náklady vznikají obecním a městským úřadům při vybírání poplatků z malých zdrojů znečišťování ovzduší vzhledem k jejich výnosům. Součástí posouzení efektivnosti poplatků jsou i návrhy na řešení situace v České republice.

KLÍČOVÁ SLOVA

Životní prostředí; ovzduší; politické a ekonomické nástroje; poplatky; efektivnost; náklady

TITLE

Administrative Expenses of Charges from the Small Atmosphere Pollution Sources.

ANNOTATION

My bachelor work is engaged in description of charges for atmosphere protection. It is especially focused on the small atmosphere pollution sources and their effectiveness. My bachelor work criticizes the administrative expenses to municipal authorities connected with collecting the charges from the small atmosphere pollution sources paying respect to their revenues. Some suggestions of the solution to the present situation in Czech Republic, dealing with the effectiveness of the charges, are involved.

KEY WORDS

The Environment, the Atmosphere, Political and Economic Instruments, Charges, Effectiveness, Expenses

Obsah

Úvod	9
1 Životní prostředí a jeho základní složky	10
1.1 O vzduší	10
1.2 Voda.....	12
1.3 Půda	12
1.4 Rostlinstvo a živočišstvo	13
1.5 Záření	13
1.6 Předměty vytvořené člověkem.....	14
1.7 Odpady.....	15
2 Vymezení pozice poplatků v systému regulace životního prostředí	16
2.1 Kvalita životního prostředí z historického hlediska.....	16
2.2 Nástroje ochrany životního prostředí.....	16
2.2.1 Normativní nástroje	16
2.2.2 Ekonomické (nepřímé) nástroje	18
3 Poplatky	23
3.1 Historie poplatků v ČR	23
3.2 Funkce poplatků.....	24
3.3 Kategorizace poplatků	26
4 Poplatky k ochraně ovzduší.....	30
4.1 Legislativní vývoj poplatků k ochraně ovzduší	30
4.2 Základní funkce a charakteristika poplatků k ochraně ovzduší.....	30
4.3 Rozdělení zdrojů znečištění ovzduší	32
4.3.1 Zvlášť velké, velké a střední zdroje znečištění ovzduší.....	35
4.3.2 Mále zdroje znečištění ovzduší.....	36
4.4 Orgány, které vykonávají správní činnost v oblasti ochrany ovzduší	38
4.5 Efektivnost poplatků za znečištění ovzduší	41
5 Administrativní náklady poplatků z malých zdrojů znečištění ovzduší.....	42
5.1 Postup sběru dat	42
5.2 Rozhovory.....	48
5.3 Zhodnocení získaných údajů	51
6 Závěr	56
Literatura	58

Seznam tabulek	61
Seznam obrázků.....	62
Seznam příloh	63
Seznam zkratek.....	64

Úvod

"Tuto zemi nedědíme od našich předků, ale půjčujeme si ji od našich dětí."

Lestr Brown

Životní prostředí je součástí života každého z nás. Je důležité si uvědomit jeho nenávratné poškození nejen z krátkodobého, ale i dlouhodobého hlediska. Jednou ze složek životního prostředí je ovzduší, jehož poškození ovlivňuje zdraví všech živočichů, tedy i lidí. Státní politika životního prostředí využívá k ochraně ovzduší řadu nástrojů. Jedním z nich jsou poplatky k ochraně ovzduší. Systém poplatků k ochraně ovzduší v České republice rozděluje zdroje znečištění na zvláště velké, velké, střední a malé zdroje. Za jednotlivé zdroje jsou poplatky vybírány obecními, městskými a krajskými úřady nebo finančními úřady.

Cílem této práce je vyhodnotit hospodárnost ekonomického nástroje k ochraně životního prostředí – poplatků za znečišťování ovzduší u malých zdrojů znečišťování ovzduší z hlediska administrativních nákladů. Hospodárnost poplatků za znečišťování ovzduší u malých zdrojů je závislá na velikosti administrativních nákladů jednotlivých obecních a městských úřadů, které jim vznikají při vedení agendy poplatků. Úkolem práce je potvrdit nebo vyvrátit, že poplatky jsou vzhledem k minimálnímu fiskálnímu významu z hlediska administrativních nákladů jednoznačně nevhodným nástrojem.

Velikost těchto nákladů bude v této práci zjišťována prostřednictvím kvantitativní a kvalitativní metody v oblasti Pardubického kraje a blízkého okolí.

Práce je rozdělena do několika částí. V první části této práce jsou charakterizovány jednotlivé složky životního prostředí. Další kapitola se zabývá nástroji environmentální politiky se zaměřením na význam poplatků v České republice. Předposlední kapitola je věnována poplatkům k ochraně ovzduší. Zde jsou popsány zdroje znečišťování ovzduší a povinnosti jejich provozovatelů. Poslední kapitola je věnována administrativním nákladům těchto poplatků. V závěru práce hodnotím efektivnost poplatků k ochraně ovzduší u malých zdrojů znečišťování ovzduší a navrhuji možná řešení situace.

1 Životní prostředí a jeho základní složky

Příroda je nedílnou součástí života člověka a již od počátku ovlivňuje jeho život. V prvopočátku člověk přírodu využíval k uspokojení svých základních potřeb. S postupem času a rozvojem společnosti přicházel na to, jak přírodu využít nejen pro svoji obživu, ale i jako zdroj surovin a energie pro zlepšení svého blahobytu. Čím více se společnost rozvíjela, tím více docházelo k využívání přírody a s tím souvisejícím poškozováním.¹

Existuje řada definic, které pojem životní prostředí vysvětlují. Jednou z nich je tzv. systémová definice. *„Životní prostředí je chápáno jako systém složený z přírodních, uměleckých a sociálních složek materiálního světa, jež jsou anebo mohou být s uvažovaným objektem ve stálé interakci. Pod pojmem přírodní složky jsou míněny ty složky, které vznikly bez zásahu člověka. Patří sem všechny živé organismy a všechny prvky a sloučeniny původně se v přírodě vyskytující. Nepatří sem však organismy vzniklé genovými manipulacemi a uměle vyrobené, v přírodě původně neexistující látky, např. freony, polyuretany apod. Tyto organismy a další uměle vyrobené látky, spolu s ostatními člověkem vyrobenými objekty, tzv. fondy (např. domy, továrny apod.), řadíme pod pojem umělé složky. Pod pojmem sociální složky se chápou vztahy, které vznikají mezi jedinci v určité populaci, popř. ve společenství“.*²

Životní prostředí je složeno z jednotlivých složek. Jsou to ovzduší, voda, půda, rostlinstvo a živočišstvo, elektromagnetické pole a nesmíme zapomenout na předměty vytvořené člověkem.

1.1 Ovzduší³

Biosféra je největším ekosystémem naší Země, její plynnou složkou je právě ovzduší a jeho hlavní složkou je vzduch.

Většina živočichů na zemi, včetně člověka, potřebuje k životu vzduch. Ačkoli člověk může bez vody vydržet i několik dní, tak omezený přísun vzduchu na několik minut může způsobit nevratné poškození mozku, a tudíž ho poznamenat na zbytek života. Vzduch je nejen důležitý pro život organismů, ale je také neodmyslitelnou součástí výrobních procesů.

---

¹ ŠAUER, P. et al. Úvod do ekonomiky životního prostředí, s. 7

² ŠAUER, P. et al. Úvod do ekonomiky životního prostředí, s. 10 - 11

³ ŠAUER, P. et al. Úvod do ekonomiky životního prostředí, s. 25 - 28

Vzduch můžeme definovat jako plynnou směs dusíku, kyslíku a argonu, ostatních vzácných plynů vodíku a oxidu uhličitého. V důsledku přírodních procesů se ve vzduchu v zanedbatelném množství vyskytuje oxid siřičitý, sirovodík, amoniak, metan a jiné uhlovodíky.

Tabulka 1 Složení atmosférického vzduchu

Plynná složka	Obsah složky dle	
	objemu v %	hmotnosti v %
Dusík N ₂	78,09	75,5
Kyslík O ₂	20,95	23,17
Argon Ar	0,93	1,286
Oxid uhličitéý CO ₂	0,03	0,043
Neon Ne	1,8*10 ⁻³	1,2*10 ⁻³
Helium He	5,24*10 ⁻⁵	7,0*10 ⁻⁵
Krypton Kr	1,0*10 ⁻⁴	3*10 ⁻⁴
Vodík H ₂	5,0*10 ⁻⁵	
Xenon Xe	8,0*10 ⁻⁶	4,0*10 ⁻⁴
Ozón O ₃	1,0*10 ⁻⁶	
Vzduch	100	100

Zdroj: Složení atmosférického vzduchu - TZB-info. Dostupné z <http://www.tzb-info.cz/t.py?t=16&i=74&h=38&obor=1>. [Online] [Citace: 7. březen 2009.]

V posledních letech je velmi diskutovanou otázkou kvalita ovzduší. Lidé si totiž uvědomili, že existuje určitá provázanost ovzduší s ostatními složkami životního prostředí. Množství emisí vypouštěných do ovzduší ovlivňuje jak kvalitu ovzduší, tak i kvalitu ostatních složek životního prostředí. Podle charakteru vypouštěných látek a rozsahu jejich působení je můžeme rozdělit na lokální, regionální a globální.

Lokální emise ovlivňují ovzduší několik málo hodin po jejich vypuštění a působí v bezprostřední blízkosti zdroje nebo maximálně do několika desítek kilometrů.

Mezi regionální emise spadají takové látky, jejichž doba životnosti je několik dnů případně týdnů. Tyto látky ovlivňují ovzduší nejen v blízkosti zdroje, ale i několik tisíce kilometrů od zdroje.

Globální emise v ovzduší přetrvávají po dobu jednoho roku i déle a jsou schopny se přemístit na zcela jiné území, než kde byly původně vypuštěny.

1.2 Voda

Voda tvoří 71 % povrchu země. Můžeme ji rozdělit na několik skupin; povrchová voda, podzemní voda, voda vázaná v půdě a vodní pára v ovzduší.

S prudkým rozvojem průmyslu, využíváním chemických látek, průsaků ze skládek a jiných faktorů dochází k zhoršování kvality vody. V současné době je více jak 60 % povrchových vodních toků znečištěno, proto se snažíme kvalitu vody zlepšovat čištěním a úpravou. Jedním z důvodů je, abychom mohli podzemní a povrchovou vodu i nadále využívat pro svoji potřebu a současně aby nedocházelo ke stále většímu poškozování vodního ekosystému.⁴

U vody je nutné hledět na její spotřebu, jež se liší v závislosti na klimatických podmínkách dané lokality, ale i na životní úrovni. Můžeme říci, že čím vyšší je životní úroveň v dané zemi, tím roste i spotřeba vody a plýtvání s ní. K plýtvání pitnou vodou dochází nejen nedbalostí každého z nás, ale i v důsledku zastaralých zařízení. Například v srpnu loňského roku prasklo ve Štěpánské ulici v Praze staré potrubí, a došlo tak k znehodnocení pitné vody. Takové poruchy se ve vodovodní síti České republiky přitom stávají poměrně často, a každého Čecha tak denně připraví o 36 litrů pitné vody.⁵

1.3 Půda

Půda je složkou přírody a tvoří samostatný přírodní útvar, který představuje dynamický a stále se vyvíjející živý systém. Vzniká z povrchových zvětralin zemské kůry a z organických zbytků za působení půdotvorných faktorů.

Dlouhodobý proces vzniku a vývoje půdy ovlivňují akumulární procesy (obohacování půdy o minerální nebo organický materiál), erozní procesy (destrukce svrchní části hornin), translokační procesy (přes látky v rámci půdního podkladu z jedné části horizontu do druhé), transformační procesy (zvětrávání).

Půda je směs minerálních a organických látek, vody, plynu a živých organismů. Půdu můžeme charakterizovat z kvantitativního i kvalitativního hlediska. Kvantitativní vlastnosti půdy jsou její plocha a mocnost. Plocha představuje pevninu na zemi a mocnost je tloušťka

---

⁴ ŠAUER, P. et al. Úvod do ekonomiky životního prostředí s. 29-32

⁵ Drahé kapky vody (EKONOM.IHNED.CZ – analýzy trendy). Dostupné z http://ekonom.ihned.cz/c4-10005590-26583090-406000_d-drahe-kapky-vody

půdy, která se v průběhu času mění. Kvalita půdy je dána její úrodností. Je to schopnost půdy poskytnout rostlinám během jejich života podmínky pro jejich růst. Další významnou vlastností půdy je její samočisticí schopnost.⁶

V současné době je hodně diskutovaným tématem degradace půd. Pojmem degradace půd, rozumíme stav, kdy půda neplní některou ze svých základních funkcí, tedy že je nekvalitní. Druh a stupeň degradace půdy ovlivňují kvalita půdy, residence půdy, klima, obhospodařování půdy a lidský faktor.⁷

V budoucnu může neohleduplným chováním člověka dojít k vyčerpání a znečištění půdy i přes její samočisticí schopnost a možnosti zvyšování její bonity.⁸

1.4 Rostlinstvo a živočišstvo

Fauna a flóra mají velký význam v ekonomické, ekologické a estetické oblasti. Jsou nositelem tzv. genofondu, který můžeme definovat jako soubor všech genetických informací v populaci organismů. Rostlinstvo a živočišstvo jsou nedílnou součástí potravinového řetězce v přírodě a zároveň i koloběhu celé přírody.

Je všeobecně známo, že rostliny mají velký podíl na očišťování některých složek životního prostředí (voda, ovzduší, půda) a disponují ozdravnými látkami. Pro člověka představují rostliny i významnou průmyslovou surovinu. Je namístě také upozornit na estetickou stránku rostlin. Bez rostlin by nemohly vzniknout parky s rozkvetlými květinami a rozsáhlé lesy.

Živočišstvo je souhrn všech živočišných druhů na zemi. Člověk se naučil živočišné druhy využívat nejen jako potravinu, ale i v dalších oblastech. Stalo se tak nenahraditelnou složkou potravinového, kožedělného a textilního, chemického i farmaceutického průmyslu.⁹

1.5 Záření

Také je nutné zmínit elektromagnetickém záření. Záření je obecně definováno jako šíření energie prostorem. Podle hodnoty vlnové délky se člení do několika skupin. Jsou to

---

⁶ ŠAUER, P. et al. Úvod do ekonomiky životního prostředí s. 33

⁷ Degradace_pudy_04.pdf (application/pdf objekt). Dostupné z http://zoo.bf.jcu.cz/typografie/degradace_pudy_04.pdf

⁸ ŠAUER, P. et al. Úvod do ekonomiky životního prostředí s. 33

⁹ ŠAUER, P. et al. Úvod do ekonomiky životního prostředí s.35

radiové vlny, infračervené tepelné vlny, viditelné záření (světlo), ultrafialové záření, rentgenové záření a kosmické záření. Zdroje záření jsou jak přirozené, tak umělé.¹⁰

Bez infračerveného dlouhovlnného záření by na Zemi nebyl život. Toto záření je zdrojem tepla, které je na Zemi zadržováno tzv. skleníkovými plyny (vodní pára, CO₂, CH₄, N₂O, F-plyny, halony a freony).

Problém nastává v momentě, kdy je skleníkových plynů v atmosféře více a dochází ke stále většímu oteplování - tak jak pozorujeme v posledním století.

Rozlišujeme dva druhy zdrojů skleníkových plynů, přírodní a antropogenní. Mezi přírodní zdroje patří sopečná činnost, respirace rostlin, enterická fragmentace (rozklad zvířecího trusu a produkce metanu v mokřadech – 50% veškeré tvorby metanu na světě), oxidace. Antropogenními zdroji rozumíme zdroje vyplývající z lidské činnosti, spalovací procesy (výroba energií, výroba statků), průmyslové procesy (výroba výrobků, statků), zemědělství (nakládání s biologickým odpadem, vypalování travnatých a lesních ploch) a doprava.¹¹

V zájmu společnosti by hlavním cílem mělo být udržení skleníkových plynů v přijatelné míře.

1.6 Předměty vytvořené člověkem

Člověkem vytvořené objekty, tzv. fondy, představují umělé životní prostředí. Člověk je vyrábí, aby uspokojil veškeré své potřeby. Patří sem stavby (budovy, přehrady, komunikace a komunikační prvky) a výrobky (spotřební předměty, výrobní zařízení, chemikálie). Je důležité, aby tyto fondy byly vyráběny a produkovány s cílem co nejméně narušovat životní prostředí.¹²

Mezi hlavní problémy v této oblasti patří zábor půdy, vyčerpávání surovinových zdrojů, nadměrná produkce odpadů a mnoho dalších.

---

¹⁰ ŠAUER, P. et al. Úvod do ekonomiky životního prostředí s 36

¹¹ Emise skleníkových plynů v ČR a ve světě. Dostupné z http://www.avcr.cz/data/struktura/pomocne_organy/emise_vacha.ppt

¹² ŠAUER, P. et al. Úvod do ekonomiky životního prostředí s.36

1.7 Odpady

Dle zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů je odpad „každá movitá věc, které se osoba zbavuje nebo má úmysl nebo povinnost se jí zbavit a přísluší do některé ze skupin odpadů“.

Odpad členíme na odpad, jež produkují obce (komunální odpad), odpad vyprodukovaný v podnikové sféře (průmyslový odpad, odpad z dopravy, biologický odpad, stavební aj.) a nebezpečný odpad, jehož seznam je uveden v zákoně.¹³

Jelikož odpadů na světě stále přibývá a tento trend se v nejbližší době nezmění, je nutné začít proti odpadům „bojovat“. Dalo by se říci, že řešení se skrývá v následujících krocích. Prvním krokem by mělo být předcházení vzniku odpadů novými technologiemi, normami a dalšími prostředky. Je důležité co nejvíce omezit vznik odpadů. Druhým krokem by měla být co nejefektivnější recyklace a znovu využití odpadů. Poslední možností je vypořádání se s odpadem co nejšetrnějším způsobem (odstraněním nebo uložením na skládku).¹⁴

V roce 2006 byla celková produkce odpadů v ČR 24 627 000 tun. V přepočtu na obyvatele každý občan vyrobí ročně bezmála 2,2 tuny odpadu. Největším producentem odpadu je stavebnictví se svými 8 380 000 tunami.¹⁵

Podíváme-li se na produkci odpadů z globálního hlediska, tak na celém světě se vyprodukuje více jak 1 000 milionů tun komunálního odpadu. Můžeme říci, že čím je země vyspělejší, tím více odpadu vyprodukuje. Největším producentem odpadu jsou USA, které ročně vyprodukují okolo 250 milionů tun odpadu, což dělá ¼ světové produkce. V roce 2005 USA vyprodukovaly 236 milionů tun komunálního odpadu, tedy necelou 1 tunu na osobu. V České republice se přitom ročně vyprodukuje přibližně 300 kg komunálního odpadu na osobu. V Evropě nejvíce produkují komunální odpad Dánové (560 kg/osobu) a Holanďané (530 kg/osobu), nejméně naopak Finové (190kg/osobu). Světově je průměrný komunální odpad ve výši 390 kg/osobu.

Produkce odpadu stále roste, přičemž největší nárůst produkce odpadu je v rozvojových zemích, nejvíce ovšem v Číně a v Indii.¹⁶

---

¹³ Zákon č. 185/2001 Sb. o odpadech a o změně některých dalších zákonů

¹⁴ ŠAUER, P. et al. Úvod do ekonomiky životního prostředí s. 38 - 41

¹⁵ 20010701. pdf. (aplication/pdf objekt). Dostupné z

[http://www.czso.cz/csu/2007edicniplan.nsf/t/6300373E8A/\\$File/20010701.pdf](http://www.czso.cz/csu/2007edicniplan.nsf/t/6300373E8A/$File/20010701.pdf)

¹⁶ Chapter 6. pdf. (application/pdf objekt) Dostupné z

http://www.eea.europa.eu/publications/state_of_environment_report_2007_1/chapter6.pdf

2 Vymezení pozice poplatků v systému regulace životního prostředí

2.1 Kvalita životního prostředí z historického hlediska

V souvislosti s tím, jak člověk stále více využíval přírodu, přišel na to, že ji ovlivňuje jak pozitivně, tak negativně. Nejvíce se však postoj člověka k životnímu prostředí změnil na konci šedesátých let, kdy došlo k rychlému poválečnému rozvoji hospodářství. Rozvoj nových technologií a technik mnohonásobně zvýšil výrobu, a tím docházelo k nárůstu odpadů a stále většímu znečišťování přírody. Bylo jasné, že stávající přístup neomezeného a nekontrolovaného vypouštění odpadů do přírody se stává neúnosným. Dochází k nenávratnému poškození přírody, přírodních zdrojů a zdraví obyvatelstva. To bylo počátečním impulsem k tomu, aby se začalo množství vznikajících odpadů monitorovat, vyhodnocovat a částečně i regulovat. Vznikají první technologie ke snížení emisí a normy koncentrace vypouštěných látek.¹⁷

2.2 Nástroje ochrany životního prostředí

Nástroje ochrany životního prostředí můžeme rozdělit na dvě základní skupiny

- Normativní nástroje (přímé)
- Ekonomické nástroje (nepřímé)

2.2.1 Normativní nástroje

Jsou to nástroje, které jsou vynucovány orgány státní správy (administrativy), proto se také často označují jako administrativní nástroje. Principem těchto nástrojů je nerovné postavení dvou stran (státu a znečišťovatele). Můžeme říci, že stát zastupuje přírodu, aby docházelo ke snižování jejího znečištění.¹⁸

Mezi jednotlivými nástroji lze vysledovat určitou propojenost. V České republice se těchto nástrojů využívá ve velkém rozsahu.¹⁹ V mnoha případech jsou však často kritizovány. Administrativní nástroje se totiž nedotýkají jen velkých subjektů, ale i jednotlivých domácností. Jednotlivé zákazy, příkazy a normy tedy platí pro všechny ve stejném rozsahu.

---

¹⁷ ŠAUER, P. et al. Úvod do ekonomiky životního prostředí s. 7-9

¹⁸ JÍLKOVÁ, J. Daně, dotace a obchodovatelná povolení - nástroje ochrany ovzduší a klimatu s. 34

¹⁹ ŠAUER, P. et al. Úvod do ekonomiky životního prostředí s 82

Další nevýhodou normativních nástrojů je okamžik, kdy znečišťovatel dosáhne požadovaného limitu. Není již dále motivován k učinění takových opatření, aby docházelo ke snižování externalit.²⁰

Do normativních nástrojů můžeme zařadit:²¹

- zákazy, příkazy
- limity
- normy
- standardy
- kvóty
- předepsané administrativní postupy a omezení

Zákazy a příkazy

Oba tyto nástroje mají nejčastěji podobu zákonů, vyhlášek a nařízení. Zákazy, jak už z názvu vyplývá, nám něco zakazují. Zakazují nám chování, které znečišťuje životní prostředí. Se zákazem se setkáváme i v oblasti ochrany ovzduší, kde zákon výslovně zakazuje spalování určitých látek, např. zákaz použití odpadu jako paliva. Na rozdíl od příkazů, které nám příkazují dodržovat určitou hranici, a omezují tak naše chování. V těchto právních úpravách se často setkáváme s výjimkami. Je to z důvodu, že takové omezení by mohlo výrazně zpomalit ekonomický rozvoj.²²

Limity

Se zákazy a příkazy velice úzce souvisí limity, které určují hranici, již nelze překročit. Velmi známými a diskutovanými limity v oblasti ochrany životního prostředí jsou emisní a imisní limity vypouštěných látek do ovzduší. Limity se vyskytují i u ostatních složek životního prostředí, příkladem nám můžou být limity přípustného obsahu znečišťujících látek v odpadních vodách a limity přípustného obsahu cizorodých látek v půdě.

---

²⁰ JÍLKOVÁ, J. Daně, dotace a obchodovatelná povolení - nástroje ochrany ovzduší a klimatu s.36

²¹ ŠAUER, P. et al. Úvod do ekonomiky životního prostředí s 82

²² JÍLKOVÁ, J. Daně, dotace a obchodovatelná povolení - nástroje ochrany ovzduší a klimatu s. 36

Normy

Normy můžeme obecně definovat jako určitý požadavek na chování, jehož dodržování je přísně vyžadováno a kontrolováno.²³ Ekologické normy se vyskytují ve všech oblastech. Nejčastěji se s nimi však setkáváme v chemickém, automobilovém a stavebním průmyslu a při zpracování plastů.

Evropská unie zavedla Emisní normu Euro, která stanovuje limitní hodnoty výfukových exhalací a platí ve všech členských zemích Evropské unie. První norma Euro se objevila v roce 1992. Tato norma se od té doby vyvíjí a pravidelně každé čtyři roky vzniká nová. Existují tedy již normy Euro 1 – 4 a od 1. 9. 2009 začne platit norma Euro 5.²⁴

Standardy

Ekologické standardy jsou přesně stanovené postupy technologických procesů. Kdyby tyto postupy nebyly dodržovány, mohlo by to závažným způsobem ohrozit životní prostředí.²⁵

Předepsané administrativní postupy a omezení

Posledním administrativním nástrojem, jež zmíním, jsou předepsané administrativní postupy a omezení. Patří sem různé předpisy a omezení, které vydávají jednotlivé orgány státní správy. Stát se tak snaží předcházet ekologickým problémům.²⁶

2.2.2 Ekonomické (nepřímé) nástroje

Dalším způsobem regulace znečištění jsou nástroje administrativní, které nepřímo ovlivňují chování subjektů, jež znečišťují životní prostředí.²⁷ Tyto nástroje by nemohly existovat samy o sobě. Charakteristickým znakem je, že sám znečišťovatel si může vybrat, zda je pro něho lepší vynaložit finanční prostředky na zamezení znečišťování a poškozování životního prostředí, nebo zda raději bude platit poplatky, daně, pokuty a životní prostředí

---

²³ Norma – Wikipedie, otevřená encyklopedie. Dostupné z <http://cs.wikipedia.org/wiki/Norma>

²⁴ Emisní norma Euro([www. Autolexicon.net](http://www.autolexicon.net)) Váš automobilový slovník! Dostupné z <http://www.autolexicon.net/cz/article/emisni-norma-euro>

²⁵ ŠAUER, P. et al. Úvod do ekonomiky životního prostředí s. 84

²⁶ ŠAUER, P. et al. Úvod do ekonomiky životního prostředí s. 84

²⁷ Ekonomické nástroje – Enviwiki. Dostupné z

http://www.enviwiki.cz/wiki/Ekonomick%C3%A9_n%C3%A1stroje

ničit.²⁸ Dá se tedy říci, že administrativní nástroje více odrážejí individuální charakter znečišťovatele a více přispívají ke zlepšení situace znečištění životního prostředí.

„Ekonomické nástroje můžeme identifikovat s cenovými mechanismy

Při aplikaci cenového mechanismu lze uplatnit dva základní typy nástrojů:

- řešení pomocí stanovení ceny (v podobě nástrojů spojených s příjmy do veřejných rozpočtů), kdy cena (ve formě výše platby) je stanovenou veličinou a množství (kvalita životního prostředí) je výsledkem trhu,

- řešení na základě stanovení množství, tedy prodej určitého množství zatížení (znečištění), přičemž množství (v podobě definovaného standardu životního prostředí) představuje fixovaný parametr a cenu generuje trh (prodej práv na znečištění, povolenek nebo kreditů).

Poplatky k ochraně životního prostředí a jejich efektivnost.²⁹

Do ekonomických nástrojů můžeme zařadit:

- poplatky, daně
- pokuty
- náhrady škod
- finanční podpory
- environmentální pojištění
- obchodovatelná povolení

Pokuty

Pojem pokuta je všeobecně známý pojem. V oblasti životního prostředí má stejný význam jako v jiných oblastech. Uděluje se jak fyzickým, tak i právnickým osobám za nedodržení nebo zanedbání určitých povinností. Výše pokuty je vždy stanovena v příslušném zákoně podle složky životního prostředí, které se dotýká.³⁰

---

²⁸ OBRŠÁLOVÁ, Ilona RUDOLF, Emil Environmentální ekonomika: Nástroje environmentální politiky s. 18

²⁹ JÍLKOVÁ, Jiřina; PAVEL, Jan et al. Poplatky k ochraně životního prostředí a jejich efektivnost s 15

³⁰ OBRŠÁLOVÁ, Ilona RUDOLF, Emil Environmentální ekonomika: Nástroje environmentální politiky s. 18

Náhrady škod

V České republice se využívají pouze v odvětví lesnictví. Tento nástroj nemá žádnou souvislost s tím, zda znečišťovatel zaplatil nějaké poplatky nebo pokuty, ale vyplývá z jeho odpovědnosti.³¹

Finanční podpory

Finanční podpory mají různé podoby a formy. Jsou to např. granty, dotace, výhodné půjčky aj. V České republice je tento nástroj velmi využíván.³² Příkladem nám může být hlavní město Praha, které od roku 1994 poskytuje dotace na přeměnu topných systémů a od roku 1996 každoročně vyhlašuje granty na podporu projektů ke zlepšení stavu životního prostředí.³³

Environmentální pojištění

Jako u každého druhu pojištění, je i toto pojištění spojeno s přenesením rizika vysokých nákladů a vzniku škody znečišťovatele na pojišťovnu. U nás je tato odpovědnost za škodu na životním prostředí povinná jen v souvislosti s rozsáhlými ekologickými haváriemi, které upravuje zákon č. 353/1999 Sb. o prevenci závažných havárií.³⁴

Obchodovatelná povolení

System obchodovatelných povolení byl nejprve zaveden v USA v roce 1968 Dalesem. V České republice se tento způsob regulace znečišťování ovzduší objevuje až v roce 1997. Cílem je snížení emisí na přijatelnou úroveň, jejíž limit je stanoven na základě politického rozhodnutí. Znečišťovateli jsou přidělena emisní práva, tzv. povolenky, ve kterých je stanoven určitý přípustný limit znečištění. S těmito právy je možné dále obchodovat. V okamžiku, kdy daný subjekt vypouští emise do životního prostředí nad míru vlastněných povolení, dostává se do situace, kdy se rozhoduje, zda koupit povolenku, nebo učinit taková opatření, aby došlo ke snížení emisí. V případě, kdy původce znečištění nezíská povolení ani

---

³¹ ŠAUER, P. et al. Úvod do ekonomiky životního prostředí s 91

³² OBRŠÁLOVÁ, Ilona RUDOLF, Emil Environmentální ekonomika: Nástroje environmentální politiky s 36

³³ Informační server pražské radnice. Dostupné z <http://magistrat.praha-mesto.cz/Dotace-a-granty/Zivotni-prostredi-a-energetika>

³⁴ Environmentální pojištění. Dostupné z http://old.mendelu.cz/~fin/poj1/ENVIRONMENTALNI_POJISTENI.ppt.

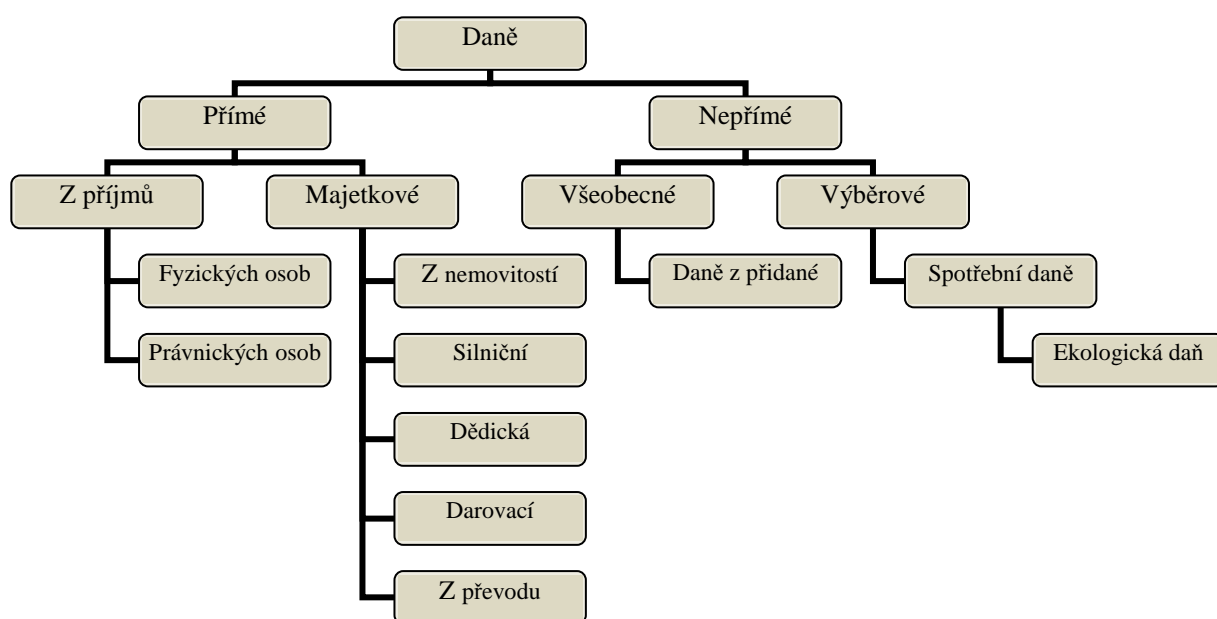
neučiní opatření na zamezení látek, je mu udělena pokuta, která je výrazně vyšší než obchodní povolení.³⁵

Daně

„Daň je povinná, zákonem stanovená, nenávratná, neekvivalentní a neúčelová platba do veřejného rozpočtu.“³⁶ Zpravidla se pravidelně opakuje a ve většině případů směřuje do státního rozpočtu. Její hlavní funkcí je tedy fiskální příjem.

Struktura daňové soustavy v České republice je zobrazena na obr. č. 1

Obrázek 1 Struktura daňové soustavy v České republice

Zdroj: Daňová soustava. Dostupné z http://kdep.vse.cz/Upload/KurzPriloha_1210752419-daňová%20soustava.ppt. [Online] [Citace: 13. březen 2009.]

„Ekologické daně a poplatky jsou součástí celkového daňového systému.“. V oblasti životního prostředí nemá být prioritou jejich příjem, ale mají omezovat jeho znehodnocení. Existují dvě možnosti uvalení ekologické daně, a to spotřebního typu a emisního typu.

Značným problémem je, že zavedení ekologických daní a poplatků je velice administrativně náročné. Může pak nastat situace, kdy náklady převyšují výnosy, a tím se tak celý systém stává neefektivní. „Emisní daně vycházejí z odhadovaných mezních nákladů na

³⁵ JÍLKOVÁ, J. Daně, dotace a obchodovatelná povolení - nástroje ochrany ovzduší a klimatu 43

³⁶ HAMERNÍKOVÁ, B. et al. Veřejné finance, s. 119

zamezení ve výši cílové úrovně emisí.“ Tento princip je spojen s vysokou administrativní náročností.

Další z možností je zatížit daní výstupy výroby a výrobky tzv. aktivit. *„Zdanění aktivit produkující emise je v praxi obtížně realizovatelné, protože je problém jednoznačně definovat předmět zdanění a sazbu daně“.*³⁷

V České republice se první pokus o zavedení ekologické daňové reformy objevil v roce 2000. Po dlouhém procesu začala ekologická daň platit od 1. 1. 2008. Ekologické daně jsou upraveny zákonem č. 261/2006 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů. Ekologická daň má charakter spotřební daně a je uvalena na paliva (zemní plyn, hnědé i černé uhlí, koks, polokoks, brikety), která škodí životnímu prostředí. Výše daně se pak odvíjí od toho, jakou mírou se látka podílí na znečištění.³⁸

---

³⁷ JÍLKOVÁ, J. Daně, dotace a obchodovatelná povolení - nástroje ochrany ovzduší a klimatu s. 81-84

³⁸ TLAkinfo: Ekologická daňová reforma v České republice. Dostupné z <http://www.tlakinfo.cz/t.py?t=2&i=1489>

3 Poplatky

3.1 Historie poplatků v ČR

Můžeme konstatovat, že poplatky u nás existovaly již v 60. letech minulého století. Těmto platbám se však neříkalo poplatky, ale úhrady a později pak úplaty. Plnily však obdobnou funkci jako současné poplatky k ochraně ovzduší.³⁹

„V České republice byl současný systém poplatků k ochraně životního prostředí zaveden v 90. letech minulého století.“ Vzhledem k rozvíjející se ekonomice a s tím souvisejícím změnám v životním prostředí se stává tento systém stále častěji velmi diskutovaným tématem. Je patrné, že systém ochrany životního prostředí vyžaduje reformu. Původní funkcí poplatků mělo být ovlivňování znečišťovatele žádoucím směrem. V dnešní podobě jsou však poplatky především příjmem veřejných rozpočtů a to je funkce, kterou mají plnit zejména daně.⁴⁰

Definice poplatků mohou být různé. Finanční právo definuje poplatek jako *„platbu, kterou jsou všechny subjekty povinné platit v souvislosti s činností státních orgánů, vykonávanou na základě jejich podnětu či v jejich zájmu. Aby se jednalo o poplatek ve smyslu finančního práva, musí se jednat o povinnou platbu, která je ukládána na základě zákona, platbu vyjádřenou prostřednictvím základních prvků poplatkově právního vztahu, jejichž výnos je určen do peněžního fondu státu či obce.“*⁴¹

Environmentální poplatek můžeme obecně definovat jako platbu za znečištění určité složky životního prostředí.⁴² U těchto poplatků je vyzdvihována funkce motivační. Původce znečišťujících látek motivuje k tomu, aby jejich vypouštění do životního prostředí co nejvíce omezil. Zde se nabízí zmínit i problém přiměřenosti poplatků. Poplatky by měly být natolik vysoké, aby nedemotivovaly znečišťovatele snižovat produkci znečišťujících látek.⁴³ Ideální by bylo, aby výše poplatku odpovídala nákladům, které vyvolá její odstranění a společenská újma na životním prostředí. Velkým přínosem by také bylo, kdyby se výše poplatku dala

---

³⁹ Analýza ekonomických nástrojů ochrany životního prostředí v ČR. Dostupné z <http://www.czp.cuni.cz/knihovna/undp/studie/S37.htm>

⁴⁰ JÍLKOVÁ, Jiřina; PAVEL, Jan et al. Poplatky k ochraně životního prostředí a jejich efektivnost s. 10

⁴¹ DĚDIČ, J., Finanční právo s. 98

⁴² Charakteristika poplatků v ochraně životního prostředí. Dostupné z <http://www.env.cz/www/zamest.nsf/0/df3153b01502c4a8c1256ac30030e837?OpenDocument>

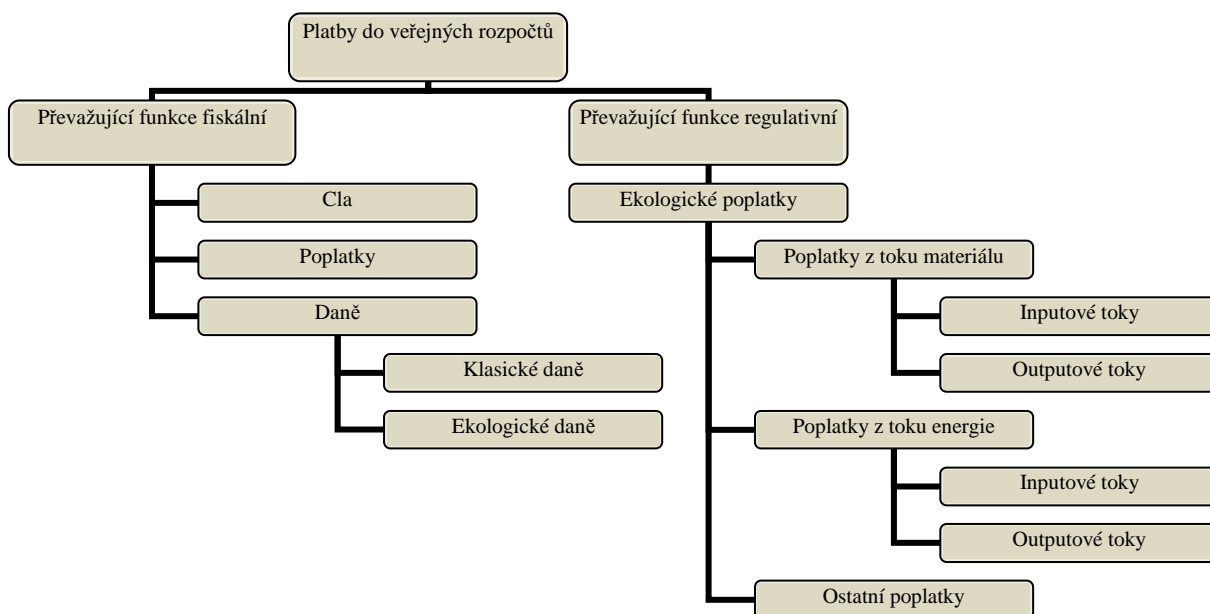
⁴³ KOVÁŘ, J. ŠTĚPÁNEK, Z. Poplatky a daně nejen k ochraně životního prostředí s. 17-18

stanovit před samotným vznikem škody. Zásadním problémem však zůstává v tom, že mezní společenskou škodu je těžké vyjádřit v penězích a že na škodu, kterou aktivita způsobuje je určena ve své optimální podobě. Neuvažuje se, že by mohla způsobit škodu daleko většího rozsahu.⁴⁴

Dalším podstatným předpokladem je, aby se neodrážely v cenách vyprodukovaných výrobků a znečišťovatel tak nepřesouval svoji povinnost na někoho dalšího. Poplatky směřují mimo státní rozpočet do specifických fondů, především Státního fondu životního prostředí. U poplatků je předem známo jejich využití. Výjimku tvoří poplatky směřující do místních rozpočtů, kde toto platí pouze z části.

Obrázek 2 Členění ekologicky orientovaných plateb bez protislužby

Zdroj: JÍLKOVÁ, J.; PAVEL, J. et al. Poplatky k ochraně životního prostředí a jejich efektivnost

3.2 Funkce poplatků⁴⁵

Motivační (stimulační) – Poplatky by měly ovlivňovat znečišťovatele tak, aby co nejvíce snižoval negativní dopady na životní prostředí.

Soustředování finančních prostředků – vybírání poplatků umožňuje získat finanční prostředky k financování nebo k částečné podpoře v oblasti ochrany životního prostředí.

⁴⁴ JÍLKOVÁ, J.; PAVEL, J. et al. Poplatky k ochraně životního prostředí a jejich efektivnost s. 23

⁴⁵ KOVÁŘ, J. ŠTĚPÁNEK, Z. Poplatky a daně nejen k ochraně životního prostředí s. 17

Fiskální – některé poplatky jsou z celá nebo z části příjmem státních rozpočtů, např. rozpočtu obcí. Příkladem je následující tabulka, v níž je uveden přehled příjmů z poplatků za jednotlivé zdroje znečištění.

Tabulka 2 Příjmy z výběru poplatků jednotlivých zdrojů znečištění ovzduší v tis. Kč v letech 2004 - 2007

Zdroj	2004	2005	2006	2007
Zvláště velké a velké zdroje	454 296	468 252	447 400	453 837
Střední zdroje	25 275	25 707	26 447	32 840
Malé zdroje	12 882	13 100	9 308	10 290

Zdroj: Statistická ročenka životního prostředí ČR 2005 – 2007, Aris, JÍLKOVÁ, J.; PAVEL, J. et al. Poplatky k ochraně životního prostředí a jejich efektivnost

Obrázek 3 Příjmy z výběru poplatků za rok 2007

Zdroj: ARIS

Kompenzační – poplatky umožňují kompenzovat vzniklou škodu na životním prostředí např. finanční podporou na likvidaci odpadu.

Aby docházelo k co nejmenší negativní zátěži životního prostředí, je zapotřebí také stimulovat společnost k tomu, aby investovala do zařízení a nových technologií, které snižují nebo v nejlepším případě úplně zabraňují vypouštění emisních látek do přírody.

Prostřednictvím poplatků můžeme znečišťovatele motivovat k zavedení nové technologie formou snížení poplatku nebo odpuštění poplatku na určité období. Platby, které znečišťovatel ušetří, pak investuje do nového zařízení zabraňující znečištění.

V současné době každý podnik, který při výrobě či spotřebě vypouští znečišťující látky do životního prostředí, má ve svých nákladech zahrnuté i náklady týkající se životního

prostředí, které mohou tvořit významnou položku. Podniku, který bude provozovat ekologické zařízení, se tak zvýší náklady. Protože každý podnik chce dosahovat co největšího zisku, snaží se co nejvíce snížit náklady a co nejvíce zvýšit své výnosy. Bude tak ekonomicky znevýhodněn.

Je tedy potřeba zavést takovou výši poplatků, která by alespoň odpovídala nákladům na zavedení a provoz nového technologického zařízení.⁴⁶

3.3 Kategorizace poplatků

Poplatky můžeme rozdělit tři typy:

- místní poplatky
- správní poplatky
- uživatelské poplatky

Místní poplatky

Místní poplatky upravuje zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích. Na základě tohoto zákona mohou obce vybírat poplatky ze psů, za lázeňský nebo rekreační pobyt, za užívání veřejného prostranství, poplatek ze vstupného, z ubytovací kapacity, za povolení k vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst a částí měst, místní poplatek za provozovaný výherní hrací přístroj, za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů a místní poplatek za zhodnocení stavebního pozemku možností jeho připojení na stavbu vodovodu a kanalizace. Místní poplatky mají fakultativní charakter, což znamená, že je vždy na uvážení obce, zda poplatek budou či nebudou vybírat. Jakmile obec vydá obecně závaznou vyhlášku, poplatek se stává povinnou platbou.⁴⁷

Správní poplatky

Tyto poplatky jsou stanoveny zákonem č. 634/2004 Sb. o správních poplatcích. Zákon stanovuje povinnost obcí a jiným úrovním územní samosprávy vybírat tyto poplatky od fyzických nebo právnických osoby. Předmětem těchto plateb jsou veškeré činnosti správních orgánů, které jsou uvedeny v sazebníku správních poplatků. Obce výši poplatků nemají

---

⁴⁶ KOVÁŘ, J. ŠTĚPÁNEK, Z. Poplatky a daně nejen k ochraně životního prostředí s. 18

⁴⁷ PROVAZNÍKOVÁ, R. Financování měst, obcí a regionů – teorie a praxe, s. 117

pravomoc ovlivnit. Výjimku tvoří např. invalidní občané, kterým může být poplatek snížen nebo dokonce prominut. Mezi tyto platby se řadí např. poplatky za povolení stavby, poplatky za povolení nosit zbraň, poplatky za provoz kasin, hracích automatů aj. Z hlediska rozpočtové skladby se řadí mezi daňové příjmy. Jak z názvu vyplývá, mají krýt náklady státní správy.⁴⁸

Uživatelské poplatky

Uživatelské poplatky představují nedaňový příjem. Hlavním charakteristickým znakem těchto poplatků je, že se vybírají za používání veřejných statků a služeb. Zde často dochází k tomu, že příjmy z těchto plateb často nepokryjí náklady vynaložené příslušným státním orgánem. Do této skupiny můžeme zařadit i poplatky k ochraně ovzduší.⁴⁹

System vybírání a správa poplatků v České republice je velice roztráštěný, jak ukazuje tabulka uvedená v příloze č. 1.⁵⁰

Příslušný zákon vždy stanovuje, kdo má povinnost daný poplatek zaplatit. V zákoně je také uveden předmět poplatku a proces stanovení výše a vybírání poplatku. Výše poplatku je u většiny složek životního prostředí stanovena sazbou za množství znečišťujících látek.⁵¹

V systému plateb k ochraně životního prostředí se setkáváme s pojmy poplatky, úplaty, odvody, úhrady. V současné době je v české legislativě zavedeno 15 poplatků k ochraně životního prostředí. Přehled těchto poplatků podle jednotlivých složek životního prostředí je následující:

Rozdělení poplatků v České republice podle jednotlivých složek životního prostředí⁵²

Ovzduší

- poplatky za znečišťování ovzduší
- poplatek za výrobu a dovoz regulovaných látek, které poškozují ozonovou vrstvu a výrobků, které je obsahují.

---

⁴⁸ PROVAZNÍKOVÁ, R. Financování měst, obcí a regionů – teorie a praxe, s. 92

⁴⁹ PROVAZNÍKOVÁ, R. Financování měst, obcí a regionů – teorie a praxe, s. 90

⁵⁰ JÍLKOVÁ, J.; PAVEL, J. et al. Poplatky k ochraně životního prostředí a jejich efektivnost s. 69

⁵¹ KOVÁŘ, J. ŠTĚPÁNEK, Z. Poplatky a daně nejen k ochraně životního prostředí s. 18

⁵² Poplatky – Ministerstvo životního prostředí. Dostupní z <http://mzp.cz/cz/poplatky>

Tabulka 3 Příjmy a výdaje SFŽP v oblasti ovzduší v mil. Kč v letech 1992 - 2007

Rok	Příjmy v mil. Kč	Výdaje v mil Kč
1992	845,80	509,50
1993	854,50	936,70
1994	2 471,20	1 228,00
1995	3 057,80	2 379,30
1996	3 677,00	2 279,70
1997	3 503,70	1 204,30
1998	1 804,50	907,70
1999	1 604,80	1 061,90
2000	1 393,90	1 192,10
2001	1 226,60	1 551,80
2002	1 153,30	1 519,20
2003	966,60	1 115,30
2004	765,20	1 024,90
2005	718,80	675,50
2006	668,00	355,80
2007	679,80	135,70

Zdroj: Statistická ročenka životního prostředí ČR 2007

Voda

- platba za odebrané množství podzemní vody,
- poplatek za vypouštění odpadních vod do vod povrchových,
- poplatek za povolené vypouštění odpadních vod do vod podzemních,
- platba k úhradě správy vodních toků a správy povodí.

Půda

- odvody za odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu
- poplatek za odnětí pozemků určených k plnění funkcí lesa
- úhrady z dobývacího prostoru
- úhrady z vydobytych nerostů na výhradních ložiskách nebo vyhrazených nerostů po jejich úpravě a zušlechtění.

Odpady

- poplatky za uložení odpadů na skládky
- poplatek za komunální odpad
- poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů
- poplatek na podporu sběru, zpracování, využití a odstranění vybraných autovraků
- registrační a evidenční poplatek podle zákona o obalech
- registrační a evidenční poplatek podle vyhlášky o výrobě elektrozařízení

Tabulka 4 Příjmy Státního fondu ŽP z poplatků a pokut v roce 2007 v mil. Kč

Složky životního prostředí	Rozpočet 2007	Příjmy k 31. 12. 2007	Plnění v %	Rozdíl v mil. Kč
Odpadní voda	352,00	401,00	113,90	49,00
Podzemní voda	360,00	355,60	98,80	- 4,40
Ovzduší	450,00	514,40	114,30	64,40
Odpady	132,00	107,80	81,70	- 24,20
Obaly	16,00	17,10	106,90	1,10
Příroda	295,00	327,60	111,10	32,60
Pokuty a finanční postihy	x	66,00	x	66,00

Zdroj: 3753-vyrocní_zpráva_sfzp_2007_081216_web.pdf (application/pdf objekt). Dostupné z http://www.sfzp.cz/soubor-ke-stazeni/12/3753-vyrocní_zpráva_sfzp_2007_081216_web.pdf. [Online] [Citace: 13. březen 2009.]

4 Poplatky k ochraně ovzduší

V současné době dochází ke stálému zhoršování kvality ovzduší v České republice. K tomuto stavu se ministr životního prostředí vyjadřuje takto: „*Bohužel není pochyb o tom, že špatná kvalita ovzduší je největším problémem českého životního prostředí. Potvrzují to veškerá dostupná data. Zhoršená kvalita ovzduší má velmi konkrétní zdravotní důsledky,*“ říká ministr životního prostředí Martin Bursík.⁵³

4.1 Legislativní vývoj poplatků k ochraně ovzduší

Prvním zákonem, který v České republice upravoval poplatky k ochraně ovzduší, byl zákon č. 35/1967 Sb., o opatření proti znečišťování ovzduší. Tento zákon byl nahrazen až v roce 1991 zákonem č. 309/1991 Sb., o ochraně ovzduší před znečišťujícími látkami. Velkou změnu, kterou přinesl, bylo rozdělení zdrojů znečišťování na velké, střední, malé a mobilní a zároveň určil poplatky podle druhu a množství znečišťujících látek. V roce 1991 vznikl i zákon č. 309/1991 Sb., o státní správě ochrany ovzduší a poplatcích za jeho znečišťování, který byl zrušen k 1. 1. 2003. V současné době je ochrana ovzduší legislativně upravena zákonem č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší, který nahrazuje zákon č. 483/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší a o změně některých dalších zákonů (zákon o ochraně ovzduší) ve znění pozdějších předpisů.⁵⁴

4.2 Základní funkce a charakteristika poplatků k ochraně ovzduší

Poplatky jsou jedním z prostředků k omezení znečištění ovzduší. Měly by pokrýt veškeré náklady, které souvisejí se znečištěním ovzduší. U těchto poplatků to však zcela neplatí. Uvádí se, že by je bylo potřeba přehodnotit, aby odpovídaly skutečně vynaloženým nákladům na ochranu ovzduší a zároveň stimulovaly k realizaci žádoucích opatření.⁵⁵

Poplatky, jak již bylo zmíněno, mají funkci stimulační a motivační. V důsledku těchto funkcí dochází ke snížení výnosů za znečišťování a zlepšuje se kvalita ovzduší. Znakem zlepšování znečištění ovzduší je tedy snížení příjmů Státního fondu životního prostředí.

---

⁵³ Největším českým ekologickým problémem zůstává kvalita ovzduší – Ministerstvo životního prostředí.

Dostupné z http://www.env.cz/cz/news_tz071217ovzdusi

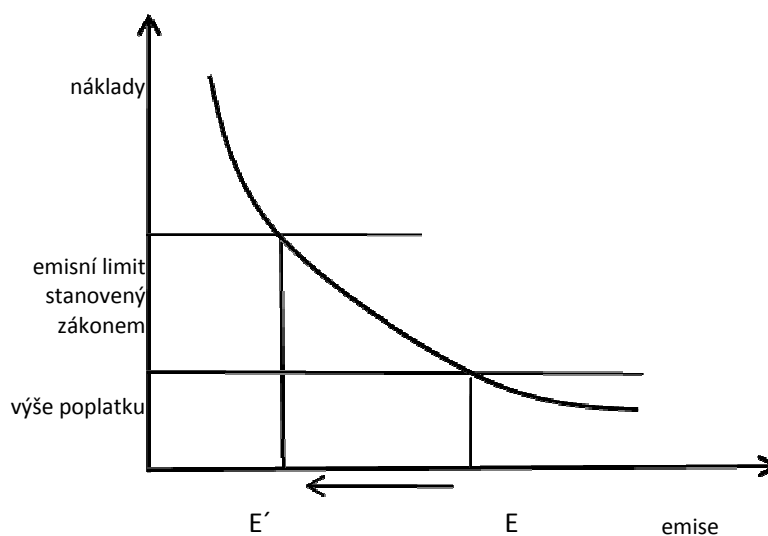
⁵⁴ KOVÁŘ, J., ŠTĚPÁNEK, Z. Poplatky a daně nejen k ochraně životního prostředí s. 22

⁵⁵ Analýza ekonomických nástrojů ochrany životního prostředí v ČR. Dostupné z

<http://www.czp.cuni.cz/knihovna/undp/studie/S37.htm>

Znečišťovatel je formou poplatků motivován k omezení vypouštěných látek do ovzduší. V České republice poplatky k ochraně ovzduší fungují v závislosti na emisních limitech.⁵⁶ V mnoha případech dochází k tomu, že poplatek je vzhledem k emisnímu limitu příliš nízký. Nastává tedy situace, kdy znečišťovatel zaplatí poplatek za určité množství vypuštěných emisí. Zákonem stanovený emisní limit je však daleko přísnější, z čehož vyplývá, že poplatek ztrácí svoji motivační funkci. Tento stav je znázorněn na obrázku č. 5

Obrázek 4 Vztah velikosti poplatku a emisního limitu

Zdroj: JÍLKOVÁ, Jiřina; PAVEL, Jan et al. Poplatky k ochraně životního prostředí a jejich efektivnost

V případě, že znečišťovatel poruší zákon nebo způsobí škodu, lze ho postihnout formou uložení pokuty. Tyto prostředky jsou důležitým stimulem u znečištění. Příkladem je překročení zákonem stanoveného emisního limitu, které je pokutováno. Velkým problémem poplatků k ochraně ovzduší je v mnoha případech to, že sankce za překročení limitu, porušení zákona nebo způsobení škody jsou tak nízké, že se znečišťovateli vyplatí raději znečišťovat ovzduší a platit pokuty, než aby vynakládal nemalé prostředky na nové technologie, které omezují nebo úplně zamezují vypouštění znečišťujících látek.

⁵⁶ JÍLKOVÁ, Jiřina; PAVEL, Jan et al. Poplatky k ochraně životního prostředí a jejich efektivnost s. 27

Poplatky k ochraně ovzduší lze obecně charakterizovat jako platby, které jsou stanoveny a upraveny zákonem o ochraně ovzduší.⁵⁷ Tento zákon definuje zdroje znečištění a stanoví limity a způsob výpočtu poplatků. Kdo je vůbec povinen tyto poplatky platit?

Zákon č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší (dále budu používat jen zákon) upravuje veškerá práva a povinnosti osob, správních orgánů, které se podílejí na ochraně ovzduší. Stanovuje podmínky, jak omezovat další vypouštění znečišťujících látek, které mají nepříznivý vliv, jak na ovzduší, tak i na zdraví lidí, zvířat a v neposlední řadě i na veškerý hmotný majetek. Tento zákon také „stanovuje nástroje ke snižování množství látek ovlivňujících klimatický systém Země.“⁵⁸

4.3 Rozdělení zdrojů znečišťování ovzduší

Pro stanovení poplatku za znečišťování ovzduší je nejprve nutné zařadit zdroj znečišťování do příslušné skupiny ovzduší.

Zákon rozděluje zdroje znečišťování na dva typy:⁵⁹

- mobilní
- stacionární

Poplatky za znečišťování ovzduší podle zákona platí právnické a fyzické osoby, které provozují stacionární zdroje.

Pod mobilním zdrojem si můžeme představit veškeré zdroje znečištění, které jsou pohyblivé, samohybné, popřípadě přenosné. Další podmínkou zařazení do této skupiny je, že je zařízení vybavené spalovacím motorem podílejícím se na znečišťování ovzduší. První co každého z nás asi napadne, jsou dopravní prostředky (silniční vozidla, drážní prostředky, letadla a plavidla), avšak patří sem i nesilniční zdroje (zemědělské stroje, kompresory) a přenosná nářadí (sekačky, pily).

Stacionární zdroje zákon definuje jako „zařízení spalovacího nebo jiného technologického procesu, které znečišťuje nebo může znečišťovat ovzduší, dále šachta, lom a jiná plocha s možností zapaření, hoření nebo úletu znečišťujících látek, jakož i plocha, na které jsou prováděny práce nebo činnosti, které způsobují nebo mohou způsobovat

---

⁵⁷ Charakteristika poplatků v ochraně životního prostředí. Dostupné z

<http://www.env.cz/www/zamest.nsf/0/df3153b01502c4a8c1256ac30030e837?OpenDocument>

⁵⁸ Zákon č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší, § 1

⁵⁹ Zákon č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší, § 4

znečišťování ovzduší, dále sklad a skládka paliv, surovin, produktů, odpadů a další obdobné zařízení nebo činnost“⁶⁰.

Zákon rozděluje stacionární zdroje:

podle míry svého vlivu na kvalitu ovzduší na kategorie:

- *zvláště velké*
- *velké*
- *střední a*
- *malé*

podle technického a technologického uspořádání:

- *zařízení spalovacích technologických procesů, ve kterých se oxidují paliva za účelem využití uvolněného tepla (dále jen spalovací zdroje)*
- *spalovny odpadů a zařízení schválená podle §17 odst 2 písm. c) pro spolužalování odpadu a*
- *ostatní stacionární zdroje (dále jen „ostatní zdroje“)*

Spalovací zdroje se zařazují podle tepelného příkonu nebo výkonu do těchto kategorií:

- *zvláště velké spalovací zdroje, kterými jsou zdroje znečišťování o jmenovitém tepelném příkonu 50 MW a vyšším bez přihlídnutí ke jmenovitému tepelnému výkonu*
- *velké spalovací zdroje, kterými jsou zdroje znečišťování o jmenovitém tepelném výkonu vyšším než 5 MW do 50 MW*
- *střední spalovací zdroje, kterými jsou zdroje znečišťování o jmenovitém tepelném výkonu od 0,2 MW do 5 MW včetně*
- *malé spalovací zdroje, kterými jsou zdroje znečišťování o jmenovitém tepelném výkonu nižším než 0,2 MW⁶¹*

O zařazení zdroje rozhoduje Česká inspekce životního prostředí (dále jen inspekce). Každý provozovatel stacionárního zdroje je povinen svůj stacionární zdroj zařadit do příslušné kategorie. V případech, kdy provozovatel neví, kam svůj zdroj zařadit, může inspekci požádat o zařazení. V některých případech může sama inspekce z vlastního podnětu nebo podnětu orgánu ochrany životního prostředí rozhodnout o zařazení zdroje do kategorie stacionárních zdrojů.

---

⁶⁰ Zákon č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší, § 4

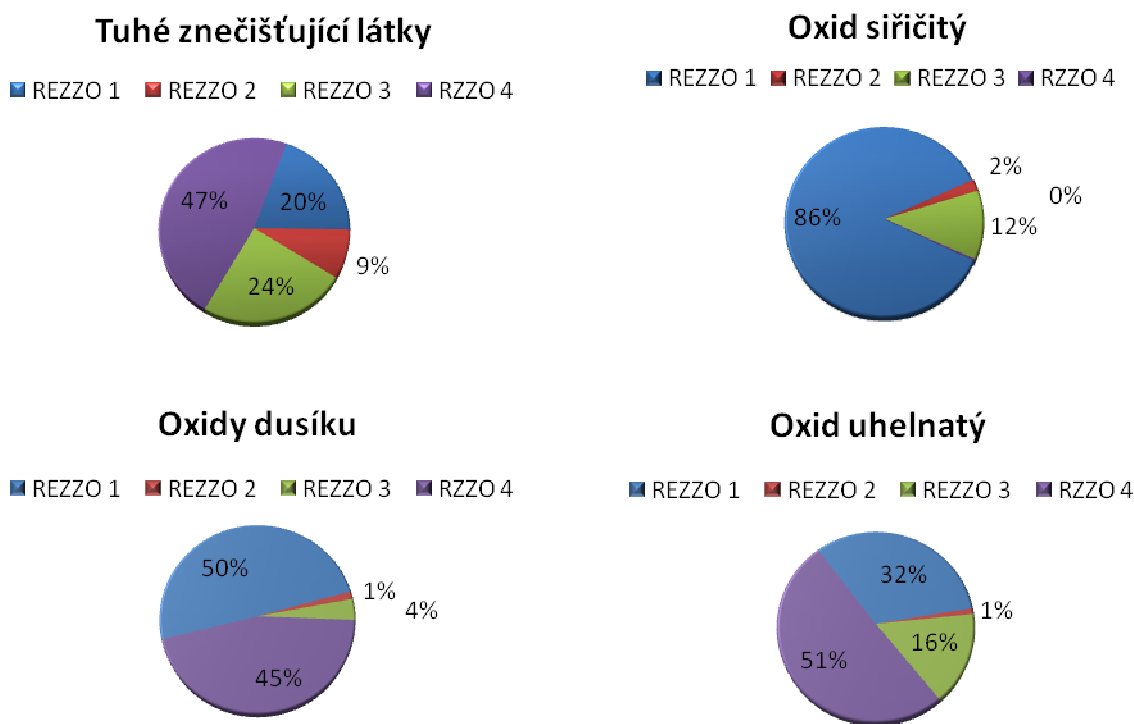
⁶¹ Zákon č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší, § 4

Při zavádění nových technologií a jejich zařízení, které dosud nebyli použity v provozu, rozhoduje o zařazení do kategorie stacionárního zdroje a emisních limitech Ministerstvo životního prostředí České republiky.⁶²

V příloze č. 2 je uvedena bilance množství znečišťujících látek vypuštěných do ovzduší podle jednotlivých zdrojů od roku 2002. REZZO 1 je Registr emisí a zdrojů znečišťování ovzduší u zvláště velkých a velkých zdrojů, REZZO 2 u středních zdrojů, REZZO 3 u malých zdrojů a REZZO 4 u mobilních zdrojů.⁶³

Následující grafy znázorňují, jaký podíl na znečišťování ovzduší měly jednotlivé kategorie zdrojů v roce 2006.

Obrázek 5 Podíl zdrojů znečištění podle jednotlivých emisních látek v roce 2006

Legenda: REZZO 1 – zvláště velké a velké stacionární zdroje, REZZO 2 – střední stacionární zdroje, REZZO 3 – malé stacionární zdroje, REZZO 4 - mobilní zdroje

Zdroj: Statistická ročenka životního prostředí ČR v roce 2007

⁶² Zákon č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší, § 4

⁶³ Kap-b1 (application/pdf, objekt). Dostupné z [http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/CENMSFMVTMNS/\\$FILE/kap_b1.pdf](http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/CENMSFMVTMNS/$FILE/kap_b1.pdf)

4.3.1 Zvlášť velké, velké a střední zdroje znečišťování ovzduší⁶⁴

Výše poplatku podle § 19 zákona o ochraně ovzduší se odvíjí od druhu stacionárního zdroje. O výši poplatků u zvláště velkých a velkých stacionárních zdrojů rozhodují krajské úřady, které je mimo jiné mají povinnost i evidovat.

U středních stacionárních zdrojů je správa poplatků rozptýlená. O výši poplatku rozhodují obecní úřady s rozšířenou působností a evidenci poplatků má povinnost vést obecní úřad s rozšířenou působností.

U těchto dvou skupin se poplatek platí za znečišťující látky nebo skupinu látek, které mají stanovené limity. V situaci, kdy není stanoven emisní limit, jsou stanoveny technické a další podmínky provozu, které emisní limity nahrazují. Provozovatel těchto skupin zdrojů si poplatek nejdříve vypočítá sám za každý zpoplatněný zdroj. Vypočítaný poplatek oznámí správci poplatku do 15. února po skončení poplatkového období. Spolu s vypočítaným poplatkem odevzdává plátce podklady nutné pro určení výše záloh na další poplatkové období. Správce poplatku po přijetí a prověření veškerých dokumentů zašle provozovateli rozhodnutí o vyměření poplatku za skončené poplatkové období. V rozhodnutí správce daně obsahuje i výše záloh na běžný rok.

Zálohy na poplatky, které odvádí provozovatel během roku, zákon rozděluje do skupin podle výše ročních záloh.

- První skupinou jsou zálohy nad 1 000 000 Kč ročně. Tyto zálohy platí provozovatel měsíčně nejpozději do posledního dne každého kalendářního měsíce.
- Zálohy nad 10 000 Kč do 1 000 000 Kč ročně je provozovatel povinen odvést ve čtvrtletních zálohách nejpozději do posledního dne kalendářního čtvrtletí.
- Poslední skupinou jsou poplatky nad 2 000 do 10 000 Kč ročně. Zde má plátce povinnost platit zálohy pololetně. Poslední možný termín splatnosti je u první zálohy 30. června a u druhé 30. prosince.
- U poplatků, jejichž výše nepřesáhne 2 000 Kč ročně, neplatí provozovatel prostřednictvím záloh. U těchto plateb správce poplatku stanoví závazný termín, do kterého musí být poplatky zaplacený.

Všechny tyto termíny splatnosti záloh může správce poplatku stanovit různě. Jediná podmínka, která musí být splněna je, že všechny zálohy musí být zaplacený nejpozději do 30. prosince příslušného roku.

---

⁶⁴ Zákon č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší, § 19

Vybírání a případně vymáhání těchto plateb má na starosti příslušný finanční úřad podle umístění stacionárního zdroje. Poplatky z výše uvedených zdrojů jsou příjmem Státního fondu životního prostředí České republiky.

4.3.1.1 Povinnosti provozovatelů zvláště velkých, velkých a středních zdrojů

znečišťování

Každému provozovateli zvláště velkého, velkého a středních zdroje znečišťování vyplývají z provozování zdroje určité povinnosti, které stanovuje zákon.

Zdroj by měl být provozován v souladu s technickými a výrobcem stanovenými podmínkami provozu zdroje a provozním řádem. Důležitou povinností provozovatele je dodržovat stanovené emisní limity, limitní obsah látek ve výrobcích, emisní stropy a dodržovat přípustnou tmavost kouře a dle pokynů orgánu ovzduší sjednávat nápravu ochrany ovzduší. Další povinností, která vyplývá z provozu zdroje, je vést veškerou evidenci o zdrojích a zjišťovat množství vypouštěných znečišťujících látek. Vedle vedení veškeré agendy musí vypracovávat regulační řády pro provoz zdrojů znečišťování a zajišťovat technické prostředky pro sledování emisních látek znečišťující ovzduší. Ke zjištění stavu ovzduší je zapotřebí odevzdávat údaje stanovené zvláštním předpisem a další údaje příslušným orgánům ochrany ovzduší. V případě, že by se zdroj znečišťování dostal do stavu, kdy by ohrozil kvalitu ovzduší, musí provozovatel učinit bezodkladně a včas taková opatření, aby tomuto stavu zabránil. Pokud dojde k vážnému ohrožení nebo zhoršení kvality ovzduší, je provozovatel nucen omezit nebo úplně zastavit provoz svého zdroje znečištění. Pro kontrolu provozování svého zdroje a množství znečišťujících látek má povinnost zajistit přístup pracovníkům orgánů ochrany ovzduší nebo osobám těmito orgány pověřeným. Poslední, avšak neméně důležitou povinností plynoucí z provozování zdroje je informovat veřejnost o znečištění ovzduší ze zdroje znečišťování a o opatřeních, které provozovatel provedl nebo provádí k omezení znečištění.⁶⁵

4.3.2 Mále zdroje znečišťování ovzduší

Mezi malé zdroje znečišťování ovzduší patří převážně zdroje, které slouží k vytápění rodinných domů, škol, podnikatelských subjektů a kulturních domů (kamna, krby, kotle). U malých zdrojů znečišťování ovzduší jsou na rozdíl od ostatních zdrojů nastaveny daleko mírnější požadavky. Je ovšem potřeba si uvědomit, že i malé zdroje se značným způsobem

---

⁶⁵ Zákon č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší, § 11

podílejí na znečišťování ovzduší. Ministerstvo životního prostředí připravuje v roce 2014 novelu zákona o ochraně ovzduší, která bude zaměřena právě na malé zdroje znečišťování ovzduší. Chystá se zpřísnit požadavky na paliva a emisní limity.

U malých stacionárních zdrojů o vyšší poplatku rozhoduje, následovně jej vybírá a vymáhá obecní úřad podle zvláštního právního předpisu. Obecní úřad má ze zákona povinnost vést evidenci malých stacionárních zdrojů a eviduje vyměřené poplatky za znečišťování ovzduší. Výnosy z těchto poplatků jsou příjmem obcí, která je musí využít k ochraně životního prostředí.

Obecní úřad u malých stacionárních zdrojů vyměří roční výši poplatku pevnou částkou v rozmezí uvedené v tabulce č 5 a č. 6. Výše poplatku je odvislá od velikosti stacionárního zdroje a době, kdy byl tento zdroj v provozu. Velikost poplatku také ovlivní druh a spotřeba paliva.⁶⁶

Tabulka 5 Sazby poplatků za malé spalovací zdroje

Palivo	Rozmezí sazeb (Kč/rok)	
	nad 50 do 100 kW včetně	nad 100 do 200 kW
Jmenovitý tepelný výkon		
Topné oleje s obsahem síry od 0,1 do 0,2 %	1 000 - 1 500	1 500 - 2 000
Topné oleje s obsahem síry do 1 %	1 500 - 2 500	2 500 - 3 000
Jiná kapalná paliva a látky, pokud tento zákon jejich spalování nezakazuje	6 000 - 8 000	8 000 - 12 000
Černé uhlí	1 500 - 2 000	2 000 - 3 000
Hnědé uhlí tříděné, palivo z hnědého uhlí	2 500 - 4 000	4 000 - 5 000
Hnědé uhlí energetické, lignit	4 000 - 6 000	6 000 - 10 000
Uhelné kaly, proplástky	10 000 - 20 000	20 000 - 40 000

Zdroj: Příloha č. 1 k zákonu č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší

⁶⁶ Zákon č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší, § 19

Tabulka 6 Sazba poplatků za malé ostatní zdroje

Typ zdroje znečišťování	Rozmezí sazeb (Kč/rok)
Zdroje emisí těkavých organických látek	500 - 2 000
Zdroje emisí tuhých znečišťujících látek	500 - 5 000

Zdroj: Příloha č. 1 k zákonu č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší

4.3.2.1 Povinnosti provozovatelů malých zdrojů znečišťování

Povinnosti malých zdrojů jsou obdobné jako u ostatních stacionárních zdrojů. Provozovatel je povinen uvádět zdroj do provozu a provozovat jej v souladu s podmínkami pro provoz těchto zdrojů a umožnit přístup ke stacionárnímu zdroji pověřeným osobám. Provozovatel musí plnit pokyny orgánů ochrany ovzduší ke zjednání případné nápravy a dodržovat přípustnou tmavost kouře a přípustnou míru obtěžování zápachem. Obecnímu úřadu má provozovatel zdroje povinnost oznámit zdroj, který vypouští těkavé organické látky. Dále provozovatel musí obecnímu úřadu oznámit výsledky povinného měření a kontrol nejpozději do 30 dnů. Nejméně jednou za dva roky vzniká provozovateli povinnosti prostřednictvím oprávněné osoby zajistit měření množství vypouštěných látek a u spalovacích zdrojů také průchodnost spalovacích cest. V případě, že by toto měření ukázalo na nějaké závady, je nutné tyto závady odstranit nejpozději do 2 měsíců.⁶⁷

4.4 Orgány, které vykonávají správní činnost v oblasti ochrany ovzduší

- Ministerstvo životního prostředí ČR
- Ministerstvo zdravotnictví ČR
- Česká inspekce životního prostředí
- Česká obchodní inspekce
- Celní úřady
- Kraje
- Obecní úřady obcí s rozšířenou působností
- Obce

---

⁶⁷ Zákon č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší, § 12

Ministerstvo životního prostředí

Ministerstvo životního prostředí je ústředním orgánem v oblasti ochrany ovzduší. Provádí veškeré činnosti, které ovlivňují kvalitu ovzduší (koordinuje výzkum a sleduje technický rozvoj, posuzuje záměry, které mohou ovlivnit ovzduší, monitoruje stav ovzduší, navrhuje emisní stropy). V rámci svého působení zabezpečuje jednotný registr informačního systému kvality ovzduší (ISKO) Registruje emise a zdroje znečištění ovzduší. V § 43 jsou veškeré činnosti a povinnosti ministerstva životního prostředí rozepsány podrobněji.⁶⁸

Ministerstvo zdravotnictví

Jednou z činností ministerstva zdravotnictví je spolupráce s ministerstvem životního prostředí v oblasti kvality ovzduší. Ministerstvo zdravotnictví předkládá návrhy ke zpřísnění imisních limitů, sleduje zdravotní stav obyvatelstva a hodnotí zdravotní rizika v oblastech, kde je zhoršená kvalita ovzduší. Další činnosti ministerstva zdravotnictví jsou popsány v § 45 zákona.⁶⁹

Česká inspekce životního prostředí

Česká inspekce životního prostředí dohlíží na dodržování právních předpisů a rozhodnutí orgánů ochrany ovzduší. Kontroluje dodržování varovných a regulačních opatření, vede provozní evidenci zvláště velkých, velkých a středních stacionárních zdrojů aj. uvedených v §46.⁷⁰

Česká obchodní inspekce

Česká obchodní inspekce provádí kontrolu kvality paliv na vnitřním trhu a prodej regulovaných látek a výrobků. V případě zjištění nedostatků má oprávnění ukládat pokuty.⁷¹

---

⁶⁸ Zákon č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší, § 34

⁶⁹ Zákon č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší, § 45

⁷⁰ Zákon č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší, § 46

⁷¹ Zákon č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší, § 47

Kraje

Zákon v § 48 vyjmenovává veškeré činnosti a pravomoci krajských úřadů. V následujících větách se zmiňují o některých z nich.

Krajské úřady vedou veškerou agendu týkající se zvláště velkých a velkých stacionárních zdrojů (rozhodují o vyměření poplatku, schvalují návrhy a opatření pro případ havárií, provádějí měření znečišťujících látek a dodržování emisních limitů a emisních stropů, ověřují údaje souhrnné provozní evidence). Krajský úřad vede evidenci oznámení pro střední stacionární zdroje. V pravomoci krajského úřadu je také ukládat pokuty za porušení povinností provozovatelů zvláště velkých, velkých a středních zdrojů, v rámci své činnosti tedy kontroluje i dodržování povinností. Jednou z činností krajského úřadu je také vypracovávat program snižování emisí a program ke zlepšení kvality ovzduší.⁷²

Obce

Stejně jako tomu bylo u krajů, zákon v § 50 popisuje působnost obecních úřadů v oblasti ochrany ovzduší. Jak již bylo výše zmíněno, obecní úřady vykonávají veškerou činnost spojenou s malými zdroji znečišťování ovzduší (rozhoduje o vyměření poplatků, nařizují odstranění závad, vedou jejich evidenci, kontrolují dodržování povinností provozovatelů a za jejich nedodržení mají oprávnění ukládat pokuty, případně zastavit nebo omezit provoz, měří množství a rozsah vypouštěných látek). Obce mohou vydávat obecně závazné vyhlášky týkající se zákazu a podmínek spalování některých materiálů a některých druhů paliv.⁷³

Obecní úřady obcí s rozšířenou působností

Obecní úřady s rozšířenou působností rozhodují o vyměření poplatku u středních stacionárních zdrojů. U těchto zdrojů také vedou evidenci a ověřují údaje souhrnné provozní evidence. V případě neplnění povinností provozovatelů mají oprávnění ukládat pokuty.⁷⁴

---

⁷² Zákon č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší, § 48

⁷³ Zákon č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší, § 50

⁷⁴ Zákon č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší, § 49

Celní úřady

Činnost celních úřadů vymezuje § 51. Celní úřady provádějí kontrolu dovozů a vývozů regulovaných látek a výrobků a také provádí kontrolu v oblasti prodeje regulovaných látek a výrobků. Ministerstvu životního prostředí poskytují údaje z celní evidence a inspekci oznamují porušení zákona.⁷⁵

4.5 Efektivnost poplatků za znečištění ovzduší

Hodnotit efektivnost poplatků k ochraně ovzduší je nutné posuzovat z hlediska - jaký mají vliv na stav ovzduší, ale také z pohledu jaké vyvolají vedlejší náklady. Tyto poplatky lze pokládat za efektivní jediné v tom případě, že budou znečišťovatele ovlivňovat žádoucím směrem. Budou tedy nejen zabraňovat znečištění ovzduší, ale také vést ke zlepšování jeho kvality. V České republice však dochází k tomu, že tyto poplatky jsou pouze příjmem veřejných rozpočtů. Na druhou stranu to také neplatí vždy. V případě těchto plateb často dochází k tomu, že ochrana ovzduší je dotována z veřejného rozpočtu. Jak u obcí, tak u Státního fondu životního prostředí České republiky. Druhým znakem efektivnosti těchto poplatků tedy bude požadavek na to, aby vyvolané náklady nepřevyšovaly příjmy z těchto poplatků.

„Vyvolané náklady mohou být vymezeny jako taková výše různých druhů nákladů daňových poplatníků a plátců, která existuje právě proto, že existuje konkrétní poplatek.“⁷⁶ Mezi vyvolané náklady poplatků musíme zařadit jak náklady na straně znečišťovatele, tak náklady vznikající na straně institucí, které se zabývají výběrem, evidencí a správou těchto poplatků. Důležité je vzít v úvahu také to, že pro stanovení environmentálních poplatků obecně, musíme neustále měřit množství vypouštěných znečišťujících látek, bez kterých by nebylo možné stanovit výši poplatku. Nedá se pochybovat o tom, že tato měření většinou nemají jiné využití, a proto vyvolané náklady značně zvyšují.⁷⁷

---

⁷⁵ Zákon č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší, § 51

⁷⁶ JÍLKOVÁ, Jiřina; PAVEL, Jan et al. Poplatky k ochraně životního prostředí a jejich efektivnost s. 55

⁷⁷ JÍLKOVÁ, Jiřina; PAVEL, Jan et al. Poplatky k ochraně životního prostředí a jejich efektivnost s. 55

5 Administrativní náklady poplatků z malých zdrojů znečišťování ovzduší

Správa poplatků malých zdrojů znečišťování ovzduší je daleko jednodušší než u zvláště velkých, velkých a středních zdrojů. U malých zdrojů není roztržena správa poplatků, jejich stanovení a evidence. Z toho lze předpokládat, že administrativní náklady poplatků z malých zdrojů znečišťování budou menší než administrativní náklady ostatních zdrojů. Administrativními náklady související s výběrem poplatků u malých zdrojů jsou především mzda zaměstnance obce, který se správou a výběrem zabývá, a také nemzdové náklady, mezi které můžeme zařadit režijní náklady, kancelářské potřeby, telefon, poštovné, odpisy budov, v nichž pracovníci vykonávají svou práci, aj. Je potřeba uvážit také to, že velikost příjmů u zvláště velkých, velkých a středních zdrojů je daleko vyšší než u malých zdrojů.

5.1 Postup sběru dat

Měření velikosti administrativních nákladů probíhalo v rámci dotazníkového šetření obcí a měst z Pardubického kraje a jeho blízkého okolí na přelomu roku 2008 a 2009. Pardubický kraj má celkem 451 obcí. V některých z nich nejsou poplatky z malých zdrojů znečišťování ovzduší vybírány. Z celkového počtu 70 rozeslaných dotazníků jsem získala odpovědi na 20 z nich (tj. 29 %). Tyto údaje jsem zpracovala do přehledné tabulky, jež je přílohou č. 4.⁷⁸ Dotazník se celkem skládal ze sedmi otázek (viz příloha č. 3).

Na první a druhou otázku odpověděli všichni dotazovaní. U ostatních otázek byly chybějící údaje dopočítávány průměrem z informací, které byly uvedeny v dotaznících ostatních obecních a městských úřadů. Výjimku tvořily mzdové náklady, u nichž bylo vycházeno z poznatku, že pracovníci jsou ve většině případů zařazeni do 8. nebo 9. platové

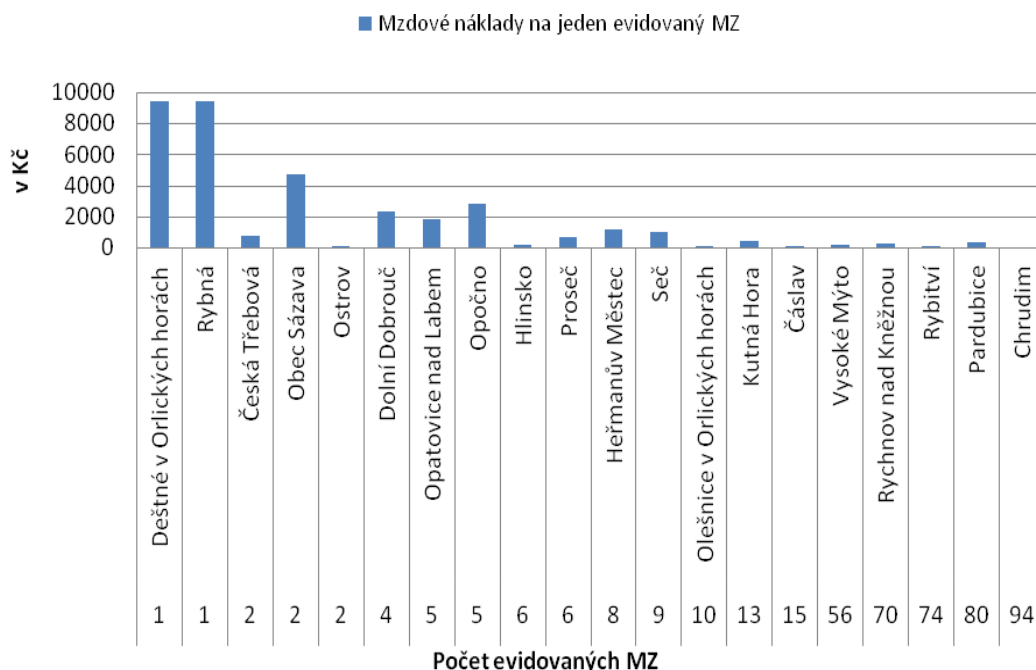
⁷⁸Na rozeslané dotazníky nereagovali obecní a městské úřady: Albrechtice, Běstovice, Budislav, Čenkovice, Dlouhá Třebová, Hlinsko, Hnátnice, Horní Újezd, Hradec Králové, Choceň, Jenišovice, Kamenná Horka, Klášterec nad Orlicí, Klešice, Kočí, Korouhev, Koruna, Lanškroun, Letohrad, Libchavy, Libchavy, Litošice, Makov, Mikuleč, Moravská Třebová, Oldřiš, Opatovec, Otradov, Písečná, Polička, Pomezí, Ronov nad Doubravou, Skuteč, Staré město, Stradouň, Svratouch, Šedivec, Tatenice, Trnávka, Újezd u Sezemic, Ústí nad Orlicí, Včelákov, Vrašovice – Orlov, Výplachtice, Záchmulí, Zderaz. Obecní úřad Vortová, Dolní újezd a Slatiňany odpověděli, že v současné době nevidují žádný malý zdroj znečišťování a tudíž mi nemohou na otázky v dotazníku odpovědět.

třídy. Podle mzdových tabulek byl vypočítán průměr těchto dvou mezd s praxí do 15 let. Připočítáno bylo osobní ohodnocení a také sociální a zdravotní pojištění placené zaměstnavatelem, které tvoří podstatnou část mzdových nákladů. Na poslední otázku, jež se týkala výnosů, některé obecní úřady také neodpověděly. Chybějící částky byly získány z aplikace Aris, kde jsou prozatím uvedeny výnosy z roku 2007. Protože v průběhu roku nedošlo k žádné změně sazeb, lze předpokládat, že výnosy budou pro rok 2008 obdobné. Veškeré výpočty jsou tedy prováděny s výnosy za rok 2007.

V následující části práce je přehled grafů, kde jsou porovnávány mzdové a nemzdové náklady jednotlivých městských a obecních úřadů. Pro objektivní srovnání byly náklady přepočítány na jeden evidovaný (zpoplatněný) zdroj.

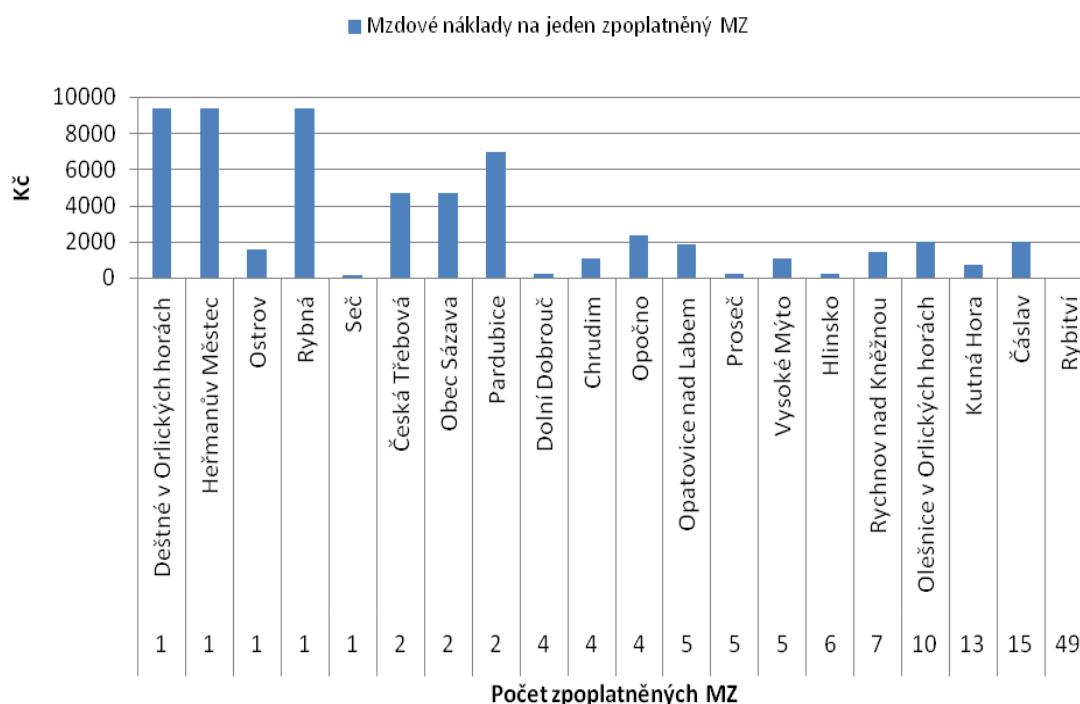
Porovnání mzdových nákladů jednotlivých městských a obecních úřadů, přepočtené celkovým úvazkem připadající na agendu jednoho malého zdroje znečišťování ovzduší je tedy následující:

Obrázek 6 Přepočtené mzdové náklady na jeden evidovaný MZ

Zdroj: Vlastní

Obrázek 7 Přepočtené mzdové náklady na jeden zpoplatněný MZ

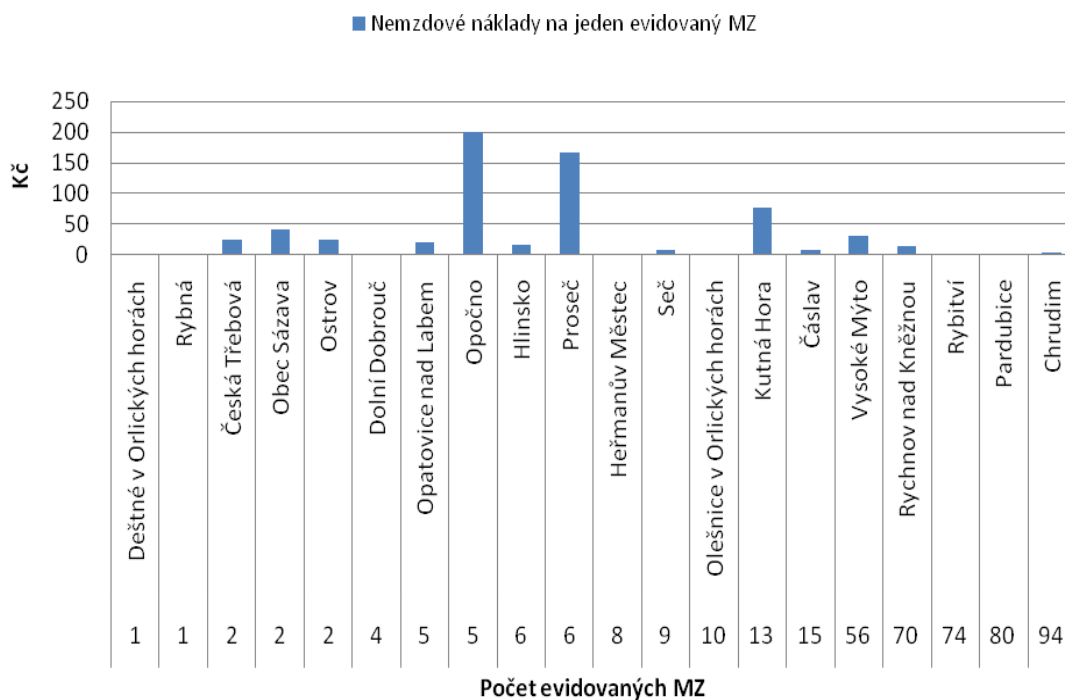

Zdroj: Vlastní

Na následujících grafech je vidět závislost mezi počtem evidovaných (zpoplatněných) MZ a velikostí mzdových nákladů. Lze obecně říci, že velikost mzdových nákladů klesá se vzrůstajícím počtem evidovaných (zpoplatněných) malých zdrojů. Z výše uvedených grafů je vidět, že nejvyšší mzdové náklady mají v Deštném v Orlických horách a v Heřmanově Městci, kde evidují a zpoplatňují jeden malý zdroj. Nejnižší mzdové náklady připadající na jeden evidovaný zdroj vykazuje Vysoké Mýto a na jeden zpoplatněný zdroj Hlinsko.

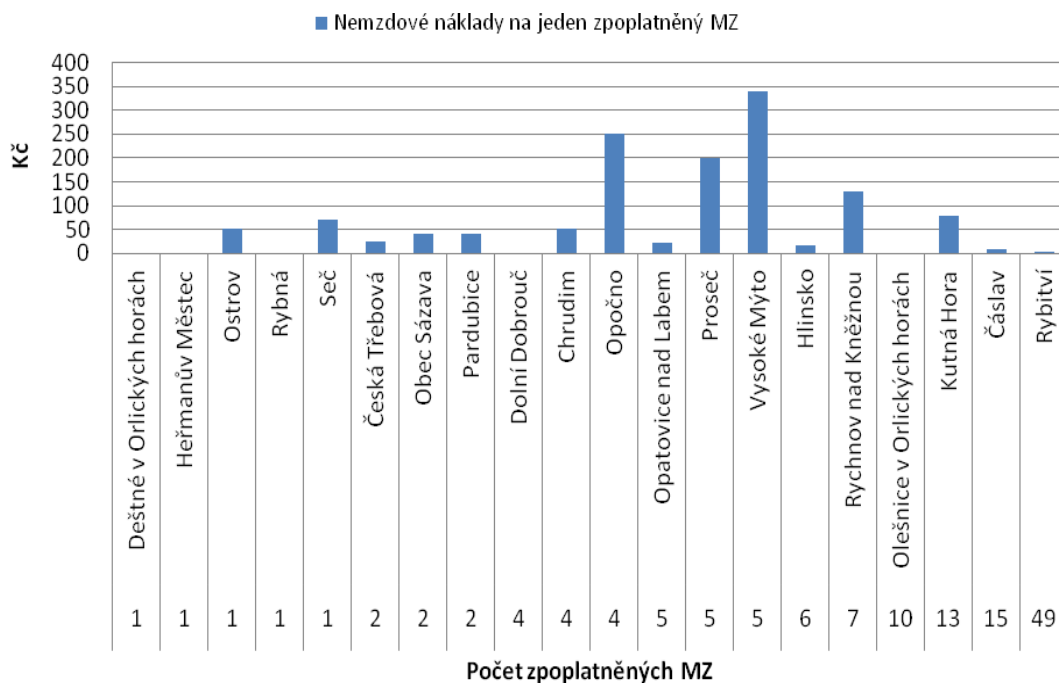
Druhá otázka se týkala nemzdových nákladů. Na základě odpovědí nemzdové náklady představují zanedbatelné částky. Deštné v Orlických horách, Dolní Dobrouč, Heřmanův Městec a Olešnice v Orlických horách, vykazují tyto náklady jako nulové. U těchto nákladů již nelze vypořádat snižování nákladů odvíjející se od množství evidovaných (zpoplatněných) MZ.

Obrázek 8 Přepočtené nemzdové náklady na jeden evidovaný MZ

Zdroj: Vlastní

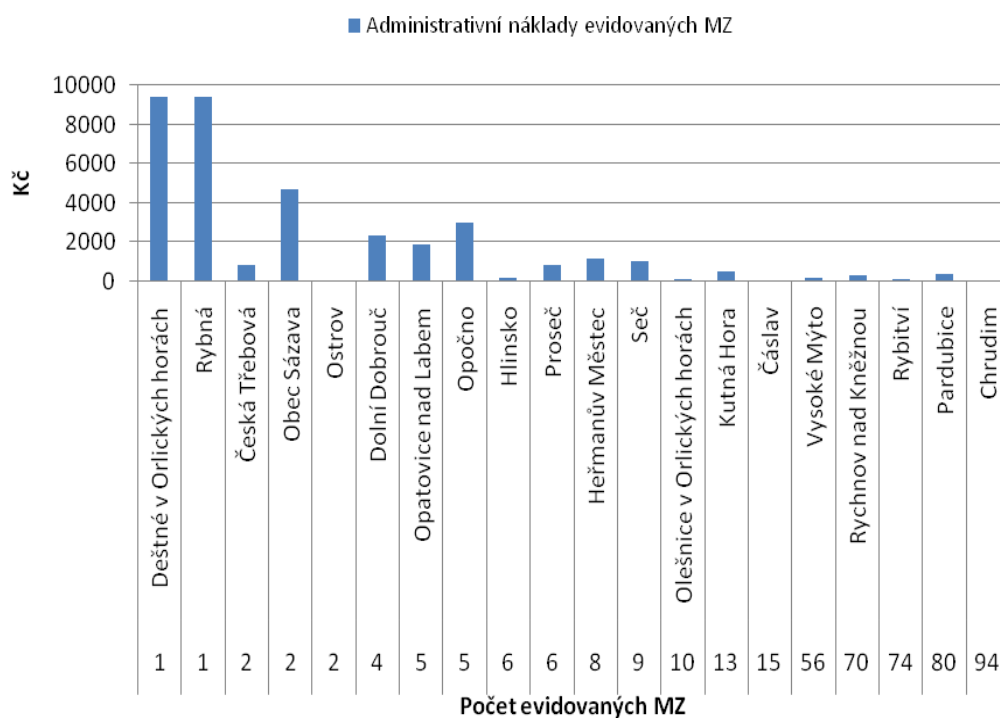
Obrázek 9 Nemzdové náklady na jeden zpoplatněný MZ

Zdroj: Vlastní

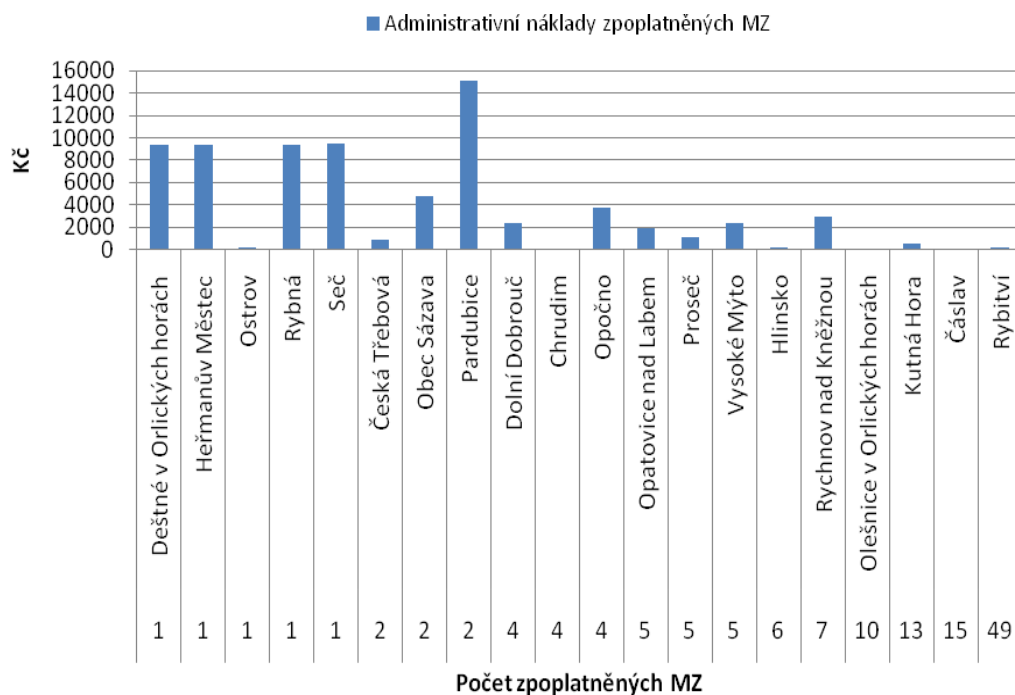
Na níže uvedených grafech je přehled administrativních nákladů jednotlivých obecních a městských úřadů.

Obrázek 10 Administrativní náklady evidovaných MZ

Zdroj: Vlastní

Obrázek 11 Administrativní náklady zpoplatněných MZ

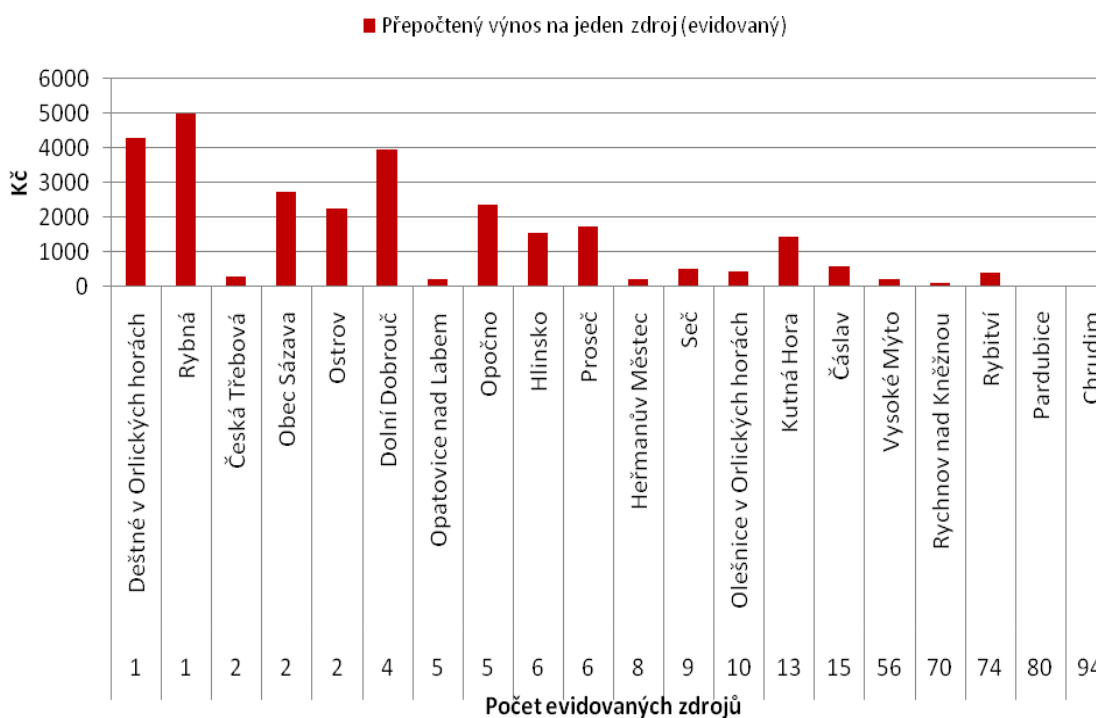

Zdroj: Vlastní

Z grafu lze odvodit, že administrativní náklady přepočtené na jeden evidovaný (zpoplatněný) malý zdroj ve většině případů klesají s rostoucím počtem evidovaných (zpoplatněných) zdrojů. Porovnáním grafů administrativních nákladů u evidovaných a zpoplatněných zdrojů je vidět, jak velký vliv má především na Magistrát města Pardubic rozdíl tohoto faktu.

Poslední otázka se týkala výnosů obecních a městských úřadů poplatků z malých zdrojů znečišťování ovzduší. Nejvyšší výnosy jsou evidovány u obecního úřadu v Rybitví. Je to způsobeno tím, že evidují nejvíce zpoplatněných malých zdrojů. Nejvyšší výnos na jeden evidovaný (zpoplatněný) malý zdroj vykazují v obci Rybná (5 000,- Kč). Nejnižší výnos se již liší u evidovaných a zpoplatněných malých zdrojů. Nejnižší výnos na jeden evidovaný malý zdroj mají na Magistrátu města Pardubic (27,50 Kč). Je to způsobeno velkým počtem evidovaných malých zdrojů. Nejnižší výnos u zpoplatněných malých zdrojů byl zjištěn u Městského úřadu v Opatovicích nad Labem (200,- Kč), který zpoplatňuje 5 malých zdrojů.

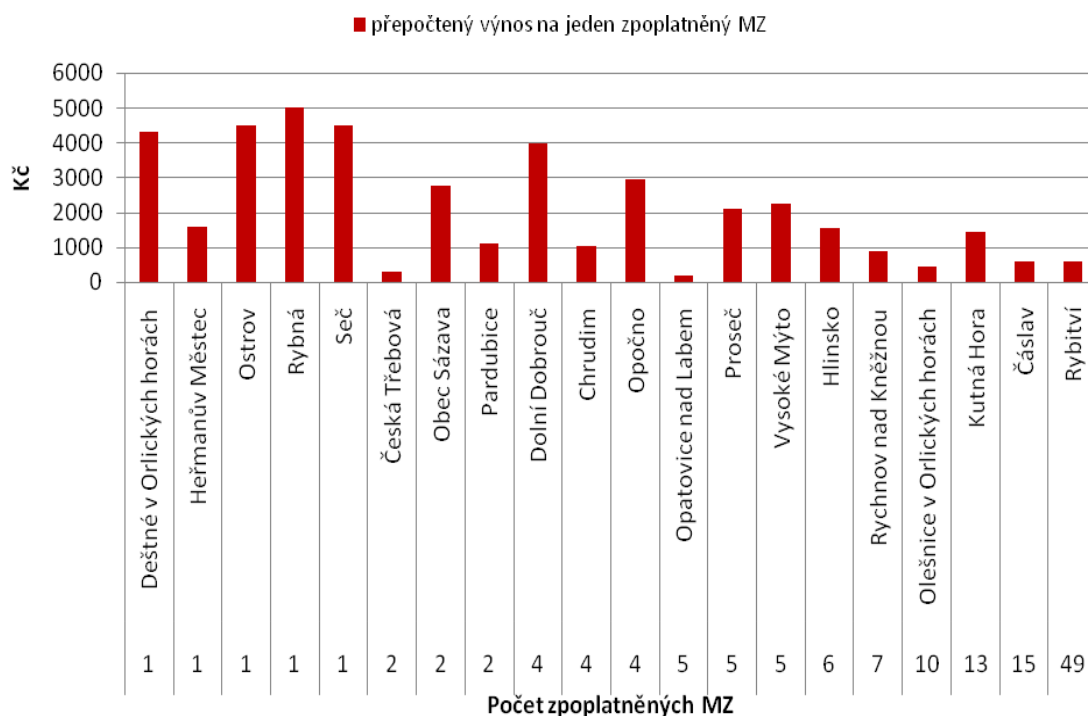
Obrázek 12 Výnosy na jeden evidovaný MZ

Zdroj: Vlastní

Obrázek 13 Výnosy na jeden zpoplatněný MZ

Zdroj: Vlastní

5.2 Rozhovory

V březnu jsem navštívila některé obecní a městské úřady v okolí Pardubic a jednoho provozovatele zpoplatněných malých zdrojů. Pokoušela jsem se formou rozhovoru s oprávněnou osobou zjistit, jak evidence malých zdrojů znečišťování ovzduší v jednotlivých subjektech probíhá.

Městský úřad Pardubice

První schůzka byla sjednána s Ing. Radmilou Frýdovou, která pracuje na Magistrátu města Pardubic v oddělení životního prostředí. Náplní její práce je evidence a vyměrování poplatků u středních zdrojů znečišťování ovzduší a také evidence, vybírání a vymáhání poplatků z malých zdrojů znečišťování ovzduší. V rozhovoru jsem se dozvěděla, že tuto agendu má na starosti od roku 2008. Do té doby provozovatelé malých zdrojů znečišťování ovzduší měli ohlašovací povinnost k jednotlivým obvodům města Pardubic.

Po předání agendy z městských obvodů na Magistrát města Pardubic je v Pardubicích evidováno 80 malých zdrojů (Dopravní podnik města Pardubic, a. s., Základní organizace

OS KOVO RONAL Pardubice, FOXCONN CZ s.r.o. aj.). V Pardubicích se nacházejí dva zpoplatněné malé zdroje znečišťování ovzduší, a to ve firmách TRONA společnost s ručením omezeným (truhlárna) a AWOS, s. r. o. (návrh a výroba průmyslové elektroniky). Vyměřený poplatek provozovatelé zasílají na účet magistrátu vždy do 25 dnů po nabytí právní moci rozhodnutí. Zákon stanovuje sazby poplatků v rozmezí minimální – maximální. Určení výše poplatku, jak mi paní inženýrka potvrdila, je tedy na jejím uvážení v rámci tomto rozmezí.

Otázka nemzdových nákladů se týká především poštovného, kdy paní inženýrka zasílá rozhodnutí na „dodejku“ (30,- Kč). Každé rozhodnutí je vyhotoveno v několika kopiích (20,- Kč). Celkové administrativní náklady se tedy pohybují okolo 80,- Kč. Vzhledem k velikosti úřadu je tato částka opravdu zanedbatelná.

Kontrolu těchto zdrojů také obstarává v rámci své práce Ing. Radmila Frýdová. Na otázku, zda je možné odhalit provozovatele, kteří nesplnili svoji ohlašovací povinnost, inženýrka odpověděla: „Je to velmi složité. V tomto směru by byla na místě spolupráce s živnostenským úřadem, který eviduje veškeré podnikatelské subjekty.“

Tato část obsahuje interní údaje firmy, které nemohou být zveřejněny.

Městský úřad Chrudim

Dne 20. března 2009 jsem navštívila Městský úřad v Chrudimi, kde se mi ochotně věnovala Ing. Dana Fraňková. Na základě rozhovoru s ní jsem se dozvěděla, že její náplní práce je veškerá agenda odpadového hospodářství a také problematika ochrany ovzduší. V oblasti ochrany ovzduší má na starosti střední a malé zdroje znečišťování ovzduší. Z rozhovoru vyplynulo, že evidenci a vyměření poplatků věnuje minimální část svého pracovního úvazku, jak uvádí v dotazníku, a to 0,04 % úvazku ročně. Na Městském úřadu v Chrudimi evidují celkem 94 malých zdrojů, z nichž 4 podléhají poplatku. Evidence se provádí prostřednictvím zařazení oznámení do příslušné složky. Velikost nemzdových nákladů spojených s agendou malých zdrojů se vzhledem k velikosti úřadu těžko odhaduje. Podle paní inženýrky je zanedbatelná. Na Městském úřadu v Chrudimi se jedná zejména o poštovné a dokumenty, na kterých se zasílá rozhodnutí provozovatelům malých zdrojů pohybující se v hodnotě okolo 200,- Kč.

Obecní úřad v Rybitví

Na Obecním úřadu v Rybitví mě ochotně přijala paní starostka Nad'a Hubáčková, která agendu malých zdrojů znečišťování ovzduší obstarává. V obci Rybitví jsou tři provozovatelé malých zdrojů znečišťování ovzduší Norbrook, s. r. o. (výroba chemických surovin), Výzkumný ústav organických syntéz, a. s. (výzkum a vývoj v oblasti organické chemie a toxikologie), Synthesia, a. s. (výrobce kvalifikované chemie). Jelikož společnost Synthesia, a. s., provozuje velké množství malých zdrojů znečišťování ovzduší, poplatek odvádí na účet obce ve čtyřech splátkách. Firma Norbrook, s. r. o., a Výzkumný ústav organických syntéz, a. s., odvádějí poplatky jednorázově.

Rozhodnutí na základě oznámení odesílá paní Hubáčková prostřednictvím České pošty s. p. obyčejně. Nemzdové náklady se tedy oproti ostatním úřadům v této oblasti snižují. Kontrola ohlašovací povinnosti je prováděna porovnáním oznámení z předešlých let. Současný systém poplatků shledává paní Hubáčková jako vyhovující a přehledný. Sazby poplatků podle množství vypouštěných znečišťujících látek se jí zadají přiměřené, jak ze strany provozovatele, tak obecního úřadu.

Městský úřad Seč

Na základě telefonického rozhovoru s úřednicí Městského úřadu v Seči jsem se dozvěděla, že tato pracovnice má na starosti veškerou agendu daní a poplatků města. Na

poplatky z malých zdrojů znečišťování ovzduší tedy připadá zanedbatelná část jejího pracovního úvazku. Na městský úřad v Seči musí na začátku roku každá firma nebo organizace, která používá kotle nebo jiné prostředky, jež znečišťují ovzduší podat oznámení. Pracovnice úřadu na základě tohoto oznámení píše rozhodnutí, ve kterém je uvedeno, zda provozovatel poplatků platit bude, či nikoli. V Seči je jeden zpoplatněný malý zdroj znečišťování ovzduší, jehož provozovatelem je ZESO, v. o. s., kde je používán kotel na hnědé uhlí. Výše poplatku je 4 500,- Kč a provozovatelem je placen na bankovní účet městského úřadu ve dvou zálohách. Podle popisu činnosti pracovnice odhadují, že nemzdové náklady městského úřadu jsou v rozsahu do 100,- Kč.

5.3 Zhodnocení získaných údajů

Z údajů, které byly získány celkem od 20 obecních a městských úřadů, vyplývá, že ve všech obcích má na starosti veškerou činnost spojenou s vybíráním poplatků jeden pracovník, mimo obecního úřadu v Rybitví, kde tuto agendu obstarávají pracovníci dva. Podle dostupných údajů je zřejmé, že vedení agendy malých zdrojů znečišťování ovzduší není hlavní pracovní náplní zaměstnance obecního nebo městského úřadu. Můžeme tedy říci, že pracovník se agendě poplatků z malých zdrojů znečišťování věnuje průměrně 2,93 % z celého svého pracovního úvazku, což v přepočtu na dny je 7 dnů za rok.

Mzda tohoto pracovníka se v průměru pohybuje okolo 19 800,- Kč měsíčně (včetně osobního ohodnocení). Mzdové náklady obce se tak vzhledem k pracovnímu úvazku v průměru pohybují kolem 8 222,- Kč ročně. Mzdy mají neustále rostoucí tendenci, jak ukazuje tabulka č. 7. Dá se předpokládat, že porostou i mzdové náklady na pracovníka úřadu a tedy celkové administrativní náklady poplatků z malých zdrojů znečišťování ovzduší.

Tabulka 7 Vývoj průměrné mzdy v nepodnikatelské sféře v letech 2004 – 2007

Rok	2004	2005	2006	2007
Průměrná měsíční mzda v Kč	17 762	18 775	19 784	22 387

Zdroj: Vývoj průměrné a minimální mzdy - Finance.cz. Dostupné z <http://www.finance.cz/ekonomika/prace/mzda/>. [Online] [Citace: 24. březen 2009.]

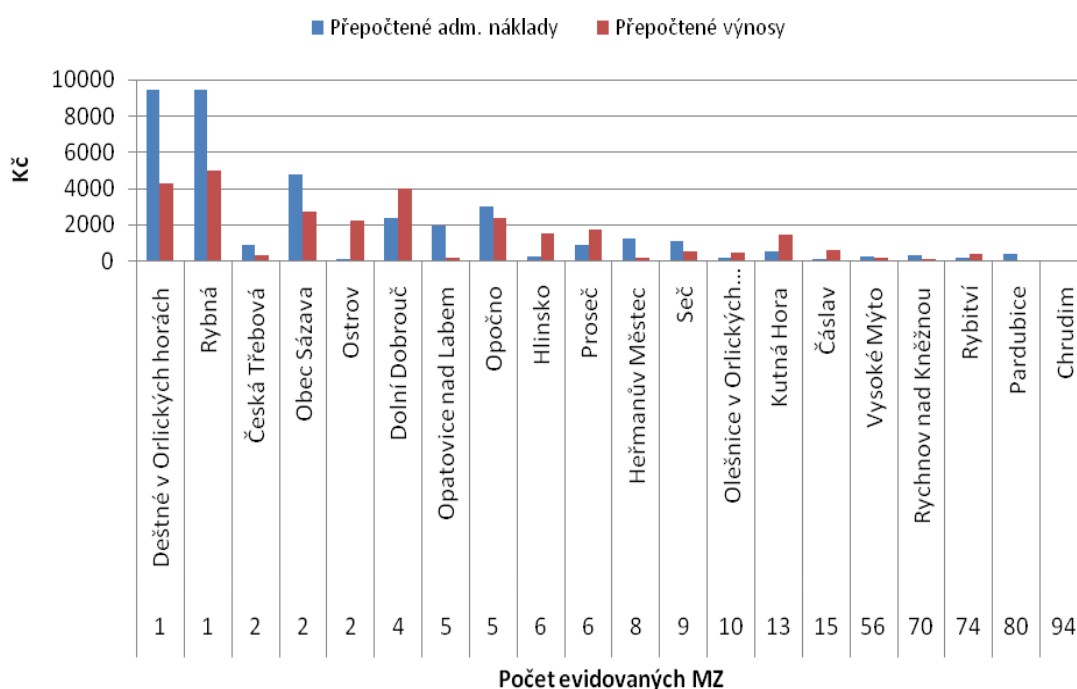
Nemzdové náklady poplatků z malých zdrojů znečišťování ovzduší se v průměru pohybují okolo 326,- Kč za rok. Celkové administrativní náklady obce lze tak v průměru

odhadovat ve výši 8 548,- Kč za rok. Je zřejmé, že největší část administrativních nákladů tvoří především mzdové náklady.

Výnosy z malých zdrojů znečištění ovzduší se v průměru pohybují okolo 7 995,- Kč.

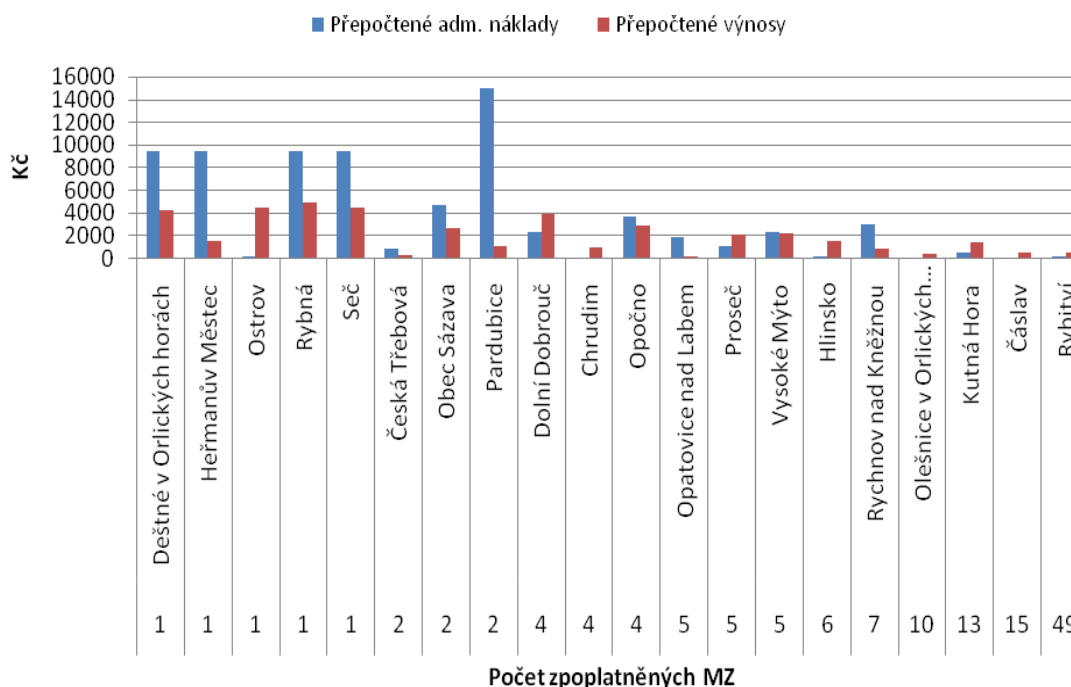
Následující graf znázorňuje poměr nákladů a výnosů jednotlivých úřadů. Graf jednoznačně ukazuje, že ve většině případů administrativní náklady poplatků z malých zdrojů znečištění ovzduší převyšují jejich výnosy.

Obrázek 14 Porovnání nákladů a výnosů evidovaných MZ

Zdroj: Vlastní

Obrázek 15 Porovnání nákladů a výnosů zpoplatněných MZ

Zdroj: Vlastní

Domnívám se, že menší obecní úřady pociťují zatížení náklady daleko více než velké městské úřady, kde náklady na vybírání poplatků z malých zdrojů znečišťování ovzduší tvoří minimální část celkových nákladů, jak vyplynulo i z rozhovorů. Vzhledem k tomu, že jednou z funkcí poplatků z malých zdrojů znečišťování ovzduší je, že mají být příjmem do rozpočtu obcí, je evidentní, jak ukazuje následující tabulka a předcházející grafy, že tuto funkci plní jen v některých případech. Alarmujícím příkladem je Magistrát města Pardubic a Obecní úřad v Opatovicích nad Labem. V Pardubicích musí vynaložit 1367 % výnosů z malých zdrojů, aby pokryli administrativní náklady poplatků. Obecní úřad v Opatovicích nad Labem eviduje a vybírá poplatky celkem od pěti malých zdrojů znečišťování ovzduší. Tento úřad za vybrání poplatků vynaloží 950 % výnosů z poplatků malých zdrojů, aby pokryl jejich náklady.

Tabulka 8 Podíl nákladů na jednotku výnosu

Obecní a městské úřady	Čáslav	Česká Třebová	Deštné v Orlických horách	Dolní Dobrouč	Heřmanův Městec	Hlinsko	Chrudim	Kutná Hora	Obec Sázava	Olešnice v Orlických horách
Podíl nákladů na jednotku výnosu v %	15%	276%	219%	59%	587%	12%	8%	35%	172%	29%
Obecní a městské úřady	Opatovice nad Labem	Opočno	Ostrov	Pardubice	Proseč	Rybitví	Rybná	Rychnov nad Kněžnou	Seč	Vysoké Mýto
Podíl nákladů na jednotku výnosu v %	950%	127%	4%	1367%	50%	32%	188%	332%	210%	104%

Zdroj: Vlastní výpočty

Dalším úskalím u poplatků z malých zdrojů znečišťování ovzduší je kontrola správnosti ohlašovací povinnosti provozovatelů malých zdrojů. Jak mi pracovnice Magistrátu města Pardubic i na Městském úřadu v Chrudimi potvrdily, je obtížné zjistit, zda provozovatel svou povinnosti splnil či ne a zda údaje uvedené v oznámení jsou správné. Často dochází k nalezení malého zdroje náhodně, při kolaudaci nové stavby nebo provozovatel svůj zdroj omylem nahlásí mezi střední zdroje znečišťování ovzduší.

Aby tedy bylo možné považovat poplatky z malých zdrojů znečišťování ovzduší z hlediska administrativních nákladů za efektivní, je zapotřebí razantně snížit náklady spojené s jejich vybíráním nebo naopak zvýšit výnosy jednotlivých úřadů z těchto poplatků. Jedním z řešení snížení administrativních nákladů by bylo převést veškerou agendu týkající se malých zdrojů znečišťování ovzduší na úřady větších měst, kde by provozovatelé z přesně definovaných okolních obcí hlásili své zdroje. Jak obrázky č. 7 a 8 ukazují, mzdové náklady klesají při větším počtu evidovaných (zpoplatněných) zdrojů znečištění. Lze tedy předpokládat, že mzdové náklady na jeden zdroj se sníží. Zároveň by se tím snížil i počet pracovníků, kteří by se věnovali agendě malých zdrojů znečišťování ovzduší. Z tabulky

vyplývá, že převážnou část nákladů tvoří mzdové náklady pracovníka, který se agendou zabývá v průměru sedm dnů v roce.

Další možností snížení nákladů je, aby provozovatelé malých zdrojů samostatně stanovili a odvedli poplatek. Pracovník úřadu by následně zdroj, provozovatele a poplatek pouze zaevidoval a zkontroloval jeho výši. U tohoto systému řešení by bylo potřeba upravit legislativu, aby byla přesně vymezena kritéria k určení poplatku.

Zvýšení výnosů by bylo další variantou, jak by se poplatky z malých zdrojů znečišťování ovzduší mohly stát efektivními. Jediný způsob, který tuto variantu umožňuje, je zvýšení sazeb poplatků a zpřísnění emisních limitů u znečišťujících látek.

Zůstává zde otázka, jaký vliv by mělo snižování administrativních nákladů u městských a obecních úřadů na náklady provozovatelů malých zdrojů. A zda by výše poplatku ovlivňovala znečišťovatele žádoucím směrem.

6 Závěr

Z provedených měření je zřejmé, že se malé zdroje znečišťování ovzduší určitým způsobem podílejí na znečišťování ovzduší. K tomu, aby provozovatelé malých zdrojů byli motivováni ke snižování vypouštěných látek do ovzduší, je v České republice zaveden systém poplatků. Poplatky k ochraně ovzduší malých zdrojů tvoří 2 % z celkových výnosů za stacionární zdroje. Je však nutné zvážit i náklady vznikající úřadům a provozovatelům malých zdrojů znečišťování ovzduší.

Cílem této práce bylo vyhodnotit hospodárnost ekonomického nástroje k ochraně životního prostředí – poplatku za znečišťování ovzduší u malých zdrojů znečišťování ovzduší z hlediska administrativních nákladů.

Z provedeného šetření a výpočtů vyplynulo, že poplatky jsou vzhledem k minimálnímu fiskálnímu významu z hlediska administrativních nákladů jednoznačně nevhodným nástrojem. Ve většině případů administrativní náklady poplatků z malých zdrojů znečišťování ovzduší překročily jejich výnosy. Lze tedy říci, že agenda těchto poplatků je často dotována z veřejného rozpočtu obecních a městských úřadů.

Na řešení tohoto problému se dá nahlížet ze dvou hledisek. Jedním z nich je razantní snížení nákladů, nebo naopak zvýšení výnosů.

Při rozboru administrativních nákladů bylo zjištěno, že převážnou část těchto nákladů tvoří mzda pracovníka, který se agendě věnuje. Je třeba se tedy zaměřit na snížení mzdových nákladů. Domnívám se, že by bylo možné agendu malých zdrojů znečišťování ovzduší přesunout na úřady větších měst. Provozovatelé malých zdrojů znečišťování ovzduší by tak hlásili svůj zdroj na předem vymezeném úřadu. Snížil by se tak počet pracovníků, kteří by se této agendě věnovali, a tedy i mzdové náklady. Výnosy by následně poté byly rozděleny jednotlivým obcím a použity k zlepšení stavu ovzduší.

Další možností je převedení povinnosti stanovení poplatku na provozovatele malého zdroje. Provozovatel malého zdroje by si samostatně poplatek vyměřil a odvedl příslušnému úřadu. Pracovník úřadu by tedy pouze zaevidoval zdroj a zkontroloval výši poplatku. Tím by došlo k úspoře času věnovaného pracovníkem úřadu této agendě a zároveň i k úspoře nemzdových nákladů. Tento způsob by vyžadoval legislativní úpravu, kde by byla přesně vymezena kritéria pro stanovení poplatku, aby nedocházelo ze strany provozovatele k chybnému stanovení jeho výše.

Zvýšení výnosu je další možností zajištění hospodárnosti tohoto poplatku. Zvýšit výnos je možné pouze zvýšením sazeb znečišťujících látek a zpřísněním emisních limitů.

Při změně systému poplatků z malých zdrojů znečišťování ovzduší je třeba dbát také na to, aby znečišťovatele neustále motivovaly ke změně jeho chování žádoucím směrem.

Literatura

- DĚDIČ, Jan.** *Finanční právo: daňové právo a právní úprava finančního a kapitálového trhu v České republice.* Praha : Vysoká škola ekonomická, 1995. str. 545. ISBN 80-7079-833-5.
- JÍLKOVÁ, Jiřina.** *Daně, dotace a obchodovatelná povolení - nástroje ochrany ovzduší a klimatu.* Praha : IREAS, 2003. str. 156. ISBN 80-86684-04-0.
- JÍLKOVÁ, Jiřina a PAVEL, Jan et al.** *Poplatky k ochraně životního prostředí a jejich efektivnost.* Praha : Eurolex Bohemia, a. s., 2006. str. 136. ISBN 80-7379-002-5.
- KOVÁŘ, Jaromír ŠTĚPÁNEK, Zdeněk.** *Poplatky a daně nejen k ochraně životního prostředí.* Praha : Ústav firemních informací, a. s., 1993. str. 54. ISBN 80-7073-049-8.
- OBRŠÁLOVÁ, Ilona RUDOLF, Emil.** *Environmentální ekonomika: Nástroje environmentální politiky.* Pardubice : Univerzita Pardubice, 1999. str. 96. ISBN 80-7194-189-1.
- PROVAZNÍKOVÁ, Romana.** *Financování měst, obcí a regionů - teorie a praxe.* Praha : GRADA Publishing, a. s., 2007. str. 280. ISBN 978-80-247-2097-5.
- ŠAUER, Petr et al.** *Úvod do ekonomiky životního prostředí.* Praha : Vysoká škola ekonomická v Praze, 1997. str. 140. ISBN 80-7079-548-4.
- ŠTĚPÁNEK, Zdeněk.** *Ekonomické nástroje pro trvale udržitelný rozvoj České republiky.* Praha : Centrum Univerzity Karlovy pro otázky životního prostředí, 1995. str. 76. ISBN 80-7184-060-2.
- Zákon. č. 185/2001 Sb., o odpadech a změně některých dalších předpisů In: ÚZ č. 587 - Životní prostředí. Ostrava : Sagit, 2007. ISBN 987-80-7208-593-4.
- Zákon. č. 254/2001 Sb., o vodách ve znění pozdějších předpisů In: ÚZ č. 587 Životní prostředí. Ostrava : Sagit, 2007. ISBN 978-80-7208-593-4.
- Zákon. č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu. In: ÚZ č. 587 - životní prostředí. Ostrava : Sagit, 2007. ISBN 987-80-7208-593-4.
- Zákon. č. 483/2008, kterým se mění zákon č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší a o změně některých dalších zákonů (zákon o ochraně ovzduší), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon. č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů. In ÚZ č 587 - Životní prostředí. Ostrava : Sagit, 2007. ISBN 978-80-7208-593-4.

Internetové zdroje

Produkce odpadu v roce 2006 20010701. pdf. (application/pdf objekt). . *Dostupné z*

[http://www.czso.cz/csu/2007edicniplan.nsf/t/6300373E8A/\\$File/20010701.pdf](http://www.czso.cz/csu/2007edicniplan.nsf/t/6300373E8A/$File/20010701.pdf). [Online]

[Citace: 13. leden 2009.]

Zpráva o hospodaření SFŽP 2007 3033-zprava_o_hospodareni_sfzp_cr_za_rok_2007.pdf.

Dostupné z [http://www.sfzp.cz/soubor-ke-stazeni/10/3033-](http://www.sfzp.cz/soubor-ke-stazeni/10/3033-zprava_o_hospodareni_sfzp_cr_za_rok_2007.pdf)

[zprava_o_hospodareni_sfzp_cr_za_rok_2007.pdf](http://www.sfzp.cz/soubor-ke-stazeni/10/3033-zprava_o_hospodareni_sfzp_cr_za_rok_2007.pdf). [Online] [Citace: 13. březen 2009.]

Výroční zpráva SFŽP 2007 3753-vyrocní_zprava_sfzp_2007_081216_web.pdf

(application/pdf objekt). *Dostupné z* [http://www.sfzp.cz/soubor-ke-stazeni/12/3753-](http://www.sfzp.cz/soubor-ke-stazeni/12/3753-vyrocní_zprava_sfzp_2007_081216_web.pdf)

[vyrocní_zprava_sfzp_2007_081216_web.pdf](http://www.sfzp.cz/soubor-ke-stazeni/12/3753-vyrocní_zprava_sfzp_2007_081216_web.pdf). [Online] [Citace: 13. březen 2009.]

Analýza ekonomických nástrojů ochrany životního prostředí v ČR. . *Dostupné z*

<http://www.czp.cuni.cz/knihovna/undp/studie/S37.htm>. [Online] [Citace: 24. listopad 2008.]

Daňová soustava. *Dostupné z* [http://kdep.vse.cz/Upload/KurzPriloha_1210752419-](http://kdep.vse.cz/Upload/KurzPriloha_1210752419-daňová%20soustava.ppt)

[daňová%20soustava.ppt](http://kdep.vse.cz/Upload/KurzPriloha_1210752419-daňová%20soustava.ppt). [Online] [Citace: 13. březen 2009.]

degradace_pudy_04.pdf (application/pdf objekt). *Dostupné*

[zhttp://zoo.bf.jcu.cz/typografie/degradace_pudy_04.pdf](http://zoo.bf.jcu.cz/typografie/degradace_pudy_04.pdf). [Online] [Citace: 7. březen 2009.]

Drahé kapky vody (EKONOM.IHNED.CZ – analýzy trendy). *Dostupné z:*

http://ekonom.ihned.cz/c4-10005590-26583090-406000_d-drahe-kapky-vody. [Online]

[Citace: 12. leden 2009.]

Ekonomické nástroje – Enviwiki. *Dostupné z*

http://www.enviwiki.cz/wiki/Ekonomick%C3%A9_n%C3%A1stroje. [Online]

[Citace: 22. listopad 2008.]

Emisní norma Euro(www. Autolexicon.net) Váš automobilový slovník! . *Dostupné z*

<http://www.autolexicon.net/cz/article/emisni-norma-euro>. [Online] [Citace: 19. březen 2009.]

Celkové emise základních znečišťujících látek Groc2007tab11CZ. *Dostupné z*

<http://www.chmi.cz/uoco/isko/groc/gr07cz/tab/t11.html>. [Online] [Citace: 10. březen 2009.]

Celkové emise základních znečišťujících látek Groc2007tab12CZ. *Dostupné z*

<http://www.chmi.cz/uoco/isko/groc/gr07cz/tab/t12.html>. [Online] [Citace: 10. březen 2009.]

Sustainable consumption and production Chapter 6. pdf. (application/pdf objekt) *Dostupné z*

http://www.eea.europa.eu/publications/state_of_environment_report_2007_1/chapter6.pdf.

[Online] [Citace: 27. leden 2009.]

Charakteristika poplatků v ochraně životního prostředí. . *Dostupné z*
http://www.env.cz/www/zamest.nsf/0/df3153b01502c4a8c1256ac30030e837?OpenDocument.
[Online] [Citace: 22. listopad 2008.]

Informační server pražské radnice. *Dostupné z* *http://magistrat.praha-mesto.cz/Dotace-a-granty/Zivotni-prostredi-a-energetika.* [Online] [Citace: 12. únor 2009.]

Kap-b1 (application/pdf. objekt). . *Dostupné z* *http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/\$pid/CENMSFMVTMNS/\$FILE/kap_b1.pdf.* [Online] [Citace: 16. březen 2009.]

Největším českým ekologickým problémem zůstává kvalita ovzduší – Ministerstvo životního prostředí. *Dostupné z* *http://www.env.cz/cz/news_tz071217ovzdusi.* [Online]
[Citace: 11. únor 2009.]

Norma – Wikipedie, otevřená encyklopedie. . *Dostupné z* *http://cs.wikipedia.org/wiki/Norma.*
[Online] [Citace: 7. únor 2009.]

Platná legislativa. *Dostupné z*
http://www.env.cz/www/platnalegislativa.nsf/d79c09c54250df0dc1256e8900296e32/d1a906bdaa6081f4c12570280035b691?OpenDocument. [Online] [Citace: 20. březen 2009.]

Poplatky – Ministerstvo životního prostředí. *Dostupné z* *http://mzp.cz/cz/poplatky.* [Online]
[Citace: 11. únor 2009.]

Server ARISweb - webové rozhraní pro zobrazování dat z aplikace ARIS. *Dostupné z:*
http://www.info.mfcr.cz/cgi-bin/aris/iariususc/index.pl. [Online] [Citace: 15. listopad 2008.]

Složení atmosferického vzduchu - TZB-info. *Dostupné z* *http://www.tzb-info.cz/t.py?t=16&i=74&h=38&obor=1.* [Online] [Citace: 7. březen 2009.]

TLAKinfo: Ekologická daňová reforma v České republice. . *Dostupné z*
http://www.tlakinfor.cz/t.py?t=2&i=1489. [Online] [Citace: 7. březen 2009.]

Úplné znění zákona č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší a o změně některých dalších zákonů.
Dostupné z
http://www.env.cz/www/platnalegislativa.nsf/d79c09c54250df0dc1256e8900296e32/ed2986242760af40c125754b003bb44a?OpenDocument. [Online] [Citace: 24. listopad 2008.]

Vývoj průměrné a minimální mzdy - Finance.cz. *Dostupné z*
http://www.finance.cz/ekonomika/prace/mzda/. [Online] [Citace: 24. březen 2009.]

Seznam tabulek

Tabulka 1 Složení atmosférického vzduchu.....	11
Tabulka 2 Příjmy z výběru poplatků jednotlivých zdrojů znečišťování ovzduší v tis. Kč v letech 2004 - 2007	25
Tabulka 3 Příjmy a výdaje SFŽP v oblasti ovzduší v mil. Kč v letech 1992 - 2007.....	28
Tabulka 4 Příjmy Státního fondu ŽP z poplatků a pokut v roce 2007 v mil. Kč	29
Tabulka 5 Sazby poplatků za malé spalovací zdroje.....	37
Tabulka 6 Sazba poplatků za malé ostatní zdroje.....	38
Tabulka 7 Vývoj průměrné mzdy v nepodnikatelské sféře v letech 2004 – 2007.....	51
Tabulka 8 Podíl nákladů na jednotku výnosu.....	54

Seznam obrázků

Obrázek 1 Struktura daňové soustavy v České republice.....	21
Obrázek 2 Členění ekologicky orientovaných plateb bez protislužby	24
Obrázek 3 Příjmy z výběru poplatků za rok 2007	25
Obrázek 4 Vztah velikosti poplatku a emisního limitu	31
Obrázek 5 Podíl zdrojů znečištění podle jednotlivých emisních látek v roce 2006.....	34
Obrázek 6 Přepočtené mzdové náklady na jeden evidovaný MZ	43
Obrázek 7 Přepočtené mzdové náklady na jeden zpoplatněný MZ.....	44
Obrázek 8 Přepočtené nemzdové náklady na jeden evidovaný MZ.....	45
Obrázek 9 Nemzdové náklady na jeden zpoplatněný MZ.....	45
Obrázek 10 Administrativní náklady evidovaných MZ	46
Obrázek 11 Administrativní náklady zpoplatněných MZ	46
Obrázek 12 Výnosy na jeden evidovaný MZ	47
Obrázek 13 Výnosy na jeden zpoplatněný MZ	48
Obrázek 14 Porovnání nákladů a výnosů evidovaných MZ.....	52
Obrázek 15 Porovnání nákladů a výnosů zpoplatněných MZ.....	53

Seznam příloh

Příloha č. 1 Správa systému poplatků k ochraně životního prostředí z institucionálního hlediska v roce 2005

Příloha č. 2 Celkové emise hlavních znečišťujících látek 2002 - 2007

Příloha č. 3 Dotazník

Příloha č. 4 Údaje z dotazníků

Příloha č. 5 Fotografie malých zdrojů znečišťování ovzduší ve firmě AWOS, s. r. o.

Příloha č. 6 Oznámení malých zdrojů znečišťování ovzduší firmy AWOS, s. r. o.

Seznam zkratk

CO – oxid uhelnatý

ČIŽP – Česká inspekce životního prostředí

FÚ – Finanční úřad

ISKO – Informační systém kvality ovzduší

kt – Kilotun

kW – Kilowatt

MZ – Malý zdroj znečištění ovzduší

MŽP – Ministerstvo životního prostředí

NH₃ – Hydroxid amonný

NO_x – Oxidy dusíku

REZZO 1 - Registr emisí a zdrojů znečištění ovzduší u zvláště velkých a velkých zdrojů

REZZO 2 – Registr emisí a zdrojů znečištění ovzduší u středních zdrojů

REZZO 3 – Registr emisí a zdrojů znečištění ovzduší u malých zdrojů

REZZO 4 – Registr emisí a zdrojů znečištění ovzduší u mobilních zdrojů

SFŽP – Státní fond životního prostředí

SO₂ – Oxid siřičitý

VOC - Směs těkavých látek (benzen, toluen, etylbenzen, suma xylenů, styren, metylchlorid, trichlormetan, chlorbenzen, suma dichlorbenzenů, suma trimetylbenzenů, dichlormetan, chlorid uhličitý, trichloretylen, tetrachloretylen, 1,1,1 - trichloreten, Freon 11, Freon 12 a Freon 113)

ŽP – Životní prostředí

Přílohy

Příloha č. 1 Správa systému poplatků k ochraně životního prostředí z institucionálního hlediska v roce 2005

Poplatek	Vyměrování	Výběr a vymáhání	Příjemce výnosů
Za odebrané množství podzemní vody	ČIŽP	FÚ	SFŽP (50 %), Kraj (50 %)
Za vypouštění odpadních vod do vod povrchových	ČIŽP	FÚ	SFŽP
Za povolené vypouštění odpadních vod do vod podzemních	Obec (poplatek je fixní)	Obec	Obec
K úhradě správy vodních toků a správy povodí	Správa vodního toku	Správa vodního toku	Správa vodního toku
Za uložení odpadů	Provozovatel skládky	Provozovatel skládky, FÚ	SFŽP (riziková složka), Obec (základní složka)
Na podporu sběru, zpracování, využití a odstranění autovraků			SFŽP
Za provoz systému schromaždování, sběru přepravy, třídění využívání a odstraňování komunálních odpadů/za komunální odpad	Obec	Obec	Obec
Registrační a evidenční poplatek dle zákona o obalech			SFŽP

Poplatek	Vyměrování	Výběr a vymáhání	Příjemce výnosů
Za znečištění ovzduší - provozovatelé zvláště velkých a velkých stacionárních zdrojů	Kraj	FÚ	SFŽP
Za znečištění ovzduší - provozovatelé středních stacionárních zdrojů	Obec s rozšířenou přenesenou působností	FÚ	SFŽP
Za znečištění ovzduší - provozovatelé malých stacionárních zdrojů	Obec	Obec	Obec
Za výrobu a dovoz regulovaných látek a výrobků, které je obsahují (freony)	ČIŽP	ČIŽP	SFŽP
Úhrada z odbývacího prostoru	obvodní báňský úřad	Obvodní báňský úřad	Obec
Úhrada z vydobytých nerostů na výhradních ložiskách nebo vyhrazených nerostů po jejich úpravě a zušlechtnění	obvodní báňský úřad	obvodní báňský úřad	Obec (75 %), Státní rozpočet (25 %)
Odvody za odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu - za trvalé a dočasné odnětí	Orgány ochrany zemědělského půdního fondu	FÚ	SFŽP (60 %), Obec (40 %)
Za odnětí dle lesního zákona - trvalé a dočasné	Orgán státní správy lesů	FÚ	SFŽP (60 %), Obec (40 %)

Zdroj: JÍLKOVÁ, J.; PAVEL, J. et al. Poplatky k ochraně životního prostředí a jejich efektivnost

Příloha č. 2 Celkové emise hlavních znečišťujících látek 2002 - 2007

Rok	Tuhé znečišťující částice		SO ₂		NO _x		CO		VOC		NH ₃	
	kt. rok ⁻¹	emise v %	kt. rok ₁ ⁻¹	emise v %	kt. rok ⁻¹	emise v %	kt. rok ⁻¹	emise v %	kt. rok ⁻¹	emise v %	kt. rok ⁻¹	emise v %
kategorie zdrojů RZZO1												
2002	14,7	23,6	194,3	84,6	146,6	49,8	152,6	29,2	0	0	0	0
2003	14,9	23	187,7	83,9	144	49	160,7	30,2	19,9	10,5	0	0
2004	13,3	21,8	184,2	84,1	143,4	49,2	168,3	32,8	21,4	11,8	15,7	22,6
2005	12,5	20	181,9	84,8	139,2	47,5	150	30,4	18,6	11,1	15,9	23,8
2006	12,1	19,7	181	85,9	139,5	49,6	157,4	32,6	19,2	10,7	15	23,6
2007*	12,3	0	189,6	0	142,8	0	184,8	0	19,3	0	15	0
kategorie zdrojů RZZO2												
2002	5,6	9	6,2	2,7	4,9	1,7	9,1	1,7	0	0	0	0
2003	5,1	7,8	5,3	2,4	4,5	1,5	7,9	1,5	4,2	2,2	0	0
2004	4,9	8	5,1	2,3	4,1	1,4	6,8	1,3	4,2	2,3	14,6	20,9
2005	5,1	8,1	4,9	2,3	4,2	1,4	6	1,2	4,1	2,4	14,3	21,4
2006	5,5	8,7	4,2	2	3,7	1,3	4,8	1	4,4	2,5	15,8	24,9
2007*	5,3	0	3,5	0	3,7	0	4,2	0	4,2	0	15,5	0
kategorie zdrojů RZZO3												
2002	17,7	28,4	26,8	11,7	10,8	3,7	85,7	16,4	0	0	0	0
2003	19,6	30,3	28	12,5	10,7	3,6	87	16,3	111,2	58,7	0	0
2004	16,3	26,8	26,9	12,3	10,3	3,5	81,8	15,9	105,2	58	36,9	53,1
2005	16,4	26,3	27,5	12,7	11	3,8	85,1	17,2	95,7	56,9	34	51
2006	20,2	24,5	25	11,8	10,1	3,6	76,6	15,8	101,7	56,7	30,2	47,6
2007*	19,4	0	22,6	0	9,5	0	71,7	0	103,7	0	30,3	0

Rok	Tuhé znečišťující částice		SO ₂		NO _x		CO		VOC		NH ₃	
	kt. rok ⁻¹	emise v %	kt. rok ⁻¹	emise v %	kt. rok ⁻¹	emise v %	kt. rok ⁻¹	emise v %	kt. rok ⁻¹	emise v %	kt. rok ⁻¹	emise v %
Celkem za stacionární zdroje												
2002	38	61	227,3	99	162,3	55,2	247,4	47,3	0	0	0	0
2003	39,6	61,1	221	98,8	159,2	54,1	255,6	48	135,3	71,4	0	0
2004	34,5	56,6	216,2	98,7	157,8	54,1	256,9	50	130,8	72,1	67,2	96,6
2005	34	54,4	214,3	99,8	154,4	52,7	241,1	48,8	118,4	70,4	64,2	96,2
2006	37,8	52,9	210,2	99,7	153,3	54,5	238,8	49,4	125,3	69,9	61	96,1
2007*	37	0	215,7	0	156	0	260,7	0	127,2	0	60,8	0
kategorie zdroje RZZO4												
2002	24,3	39	2,5	1,1	132	44,9	275,9	52,7	53,6	27,3	1,9	2,4
2003	25,3	38,9	2,6	1,2	134,7	45,8	277,3	52	54,3	28,6	2,2	2,6
2004	26,4	43,4	2,8	1,3	133,9	45,9	257,1	50	50,6	27,9	2,3	3,3
2005	28,6	45,7	0,6	0,3	138,6	47,3	252,5	51,2	49,8	29,6	2,5	3,7
2006	30,1	47,1	0,6	0,3	128,1	45,5	244,6	50,6	54	30,1	2,5	3,9
2007*	31,1	x	0,6	x	125,6	x	236,2	x	51,6	x	2,5	x

Pozn: 2007* - předběžné údaje

Zdroj: Statistická ročenka životního prostředí ČR 2007, ČHMÚ

Příloha č. 3 Dotazník

Žádost

V souladu se zákonem č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších změn, včetně souvisejících zákonů a předpisů, si Vás dovoluji v této žádosti požádat o poskytnutí informací k následujícím otázkám:

Kolik pracovníků na Vašem úřadu se věnuje výpočtu, výběru a správě poplatků z malých zdrojů znečištění ovzduší?

Kolik je malých zdrojů znečištění ovzduší ve Vaší obci?

Jaký přepočtený úvazek odpovědných pracovníků této činnosti odpovídá? (procentně)

Jaká platová třída je v případě těchto pracovníků relevantní?

Jaké jsou roční mzdové náklady na tyto pracovníky?

Jaké jsou ostatní nemzdové náklady spojené s výběrem (režijní, telefon, kopírka)?

Jaký je roční výnos z těchto zdrojů?

Příloha č. 4 Údaje z dotazníků

Obecní a městské úřady	Počet pracovníků	Počet MZ	Počet zpoplatněných MZ	Úvazek pracovníků	Platová třída	Přepočtené mzdové náklady	Mzdové náklady	Nemzdové náklady	Roční výnos	Administrativní náklady	Přepočtené náklady	Přepočtené náklady v %	Výnosy uvedené v ARISU za rok 2007	Přepočtené náklady	Přepočtené náklady v %
Čáslav	1	15	15	0,40%	8 a 9	1 283	320 760	100	0	1 383	0,00	0%	9 000	0,15	15%
Česká Třebová	1	2	2	0,50%	8 a 9	1 604	320 760	50	1 100	1 654	1,50	150%	600	2,76	276%
Deštné v Orlických horách	1	1	1	2,93%	8 a 9	9 398	320 760	0	0	9 398	0,00	0%	4 300	2,19	219%
Dolní Dobrouč	1	4	4	2,93%	8 a 9	9 398	320 760	0	15 900	9 398	0,59	59%	15 900	0,59	59%
Heřmanův Městec	1	8	1	2,93%		9 398	320 760	0	2 100	9 398	4,48	448%	1 600	5,87	587%
Hlinsko	1	6	6	1,00%	9	1 000	1 000	100	10 000	1 100	0,11	11%	9 200	0,12	12%
Chrudim	1	94	4	0,04%	9	128	320 760	200	4 100	328	0,08	8%	4 150	0,08	8%
Kutná Hora	1	13	13	5,00%	9	5 500	5 500	1 000	21 200	6 500	0,31	31%	18 500	0,35	35%
Obec Sázava	1	2	2	2,93%	8 a 9	9 398	320 760	80	5 500	9 478	1,72	172%	5 500	1,72	172%
Olešnice v Orlických horách	1	10	10	0,40%	8 a 9	1 283	320 760	0	4 000	1 283	0,32	32%	4 350	0,29	29%
Opatovice nad Labem	1	5	5	2,93%	8 a 9	9 398	320 760	100	2 000	9 498	4,75	475%	1 000	9,50	950%
Opočno	1	5	4	3,00%	11	14 000	14 000	1 000	14 500	15 000	1,03	103%	11 850	1,27	127%
Ostrov	1	2	1	0,05%	9	145	290 000	50	4 750	195	0,04	4%	4 500	0,04	4%
Pardubice	1	80	2	10,00%	10	30 000	30 000	80	2 000	30 080	15,04	1504%	2 200	13,67	1367%
Proseč	1	6	5	2,00%	8	4 300	4 300	1 000	10 500	5 300	0,50	50%	10 500	0,50	50%

Obecní a městské úřady	Počet pracovníků	Počet MZ	Počet zpoplatněných MZ	Úvazek pracovníků	Platová třída	Přepočtené mzdové náklady	Mzdové náklady	Nemzdové náklady	Roční výnos	Administrativní náklady	Přepočtené náklady	Přepočtené náklady v %	Výnosy uvedené v ARISU za rok 2007	Přepočtené náklady	Přepočtené náklady v %
Rybná	1	1	1	2,93%	8 a 9	9 398	320 760	0	5 000	9 398	1,88	188%	5 000	1,88	188%
Rychnov nad Kněžnou	1	70	7	10,00%	8	20 000	20 000	900	19 000	20 900	1,10	110%	6 300	3,32	332%
Seč	1	9	1	2,93%	8 a 9	9 398	320 760	70	4 500	9 468	2,10	210%	4 500	2,10	210%
Vysoké Mýto	1	56	5	2,77%	9	10 000	10 000	1 702	7 500	11 702	1,56	156%	11 200	1,04	104%
Průměr	x	x	x	4,31%	x	25 422	x	1 118	36 076	26 540	x	x	9 175	x	x
Celkem	x	x	x	x	x	279 642	x	12 303	396 833	291 945	x	x	x	x	x

Zdroj: Vlastní výpočty